

• *Dokumentumok*
Draskóczy Ede életéből •

•

•

•

•

Becse csiholta belőlem ezeket a verseket, és Becsének küldöm őket. Ha nincsenek is égig érő bércek, vannak ott égig érő lelkek, akik a bácskai nehéz fekete televényen is érzik a magasságok felíveltető, roppant feszülését.

CSUKA ZOLTÁN

APOSTOLOK KÜLDETTEK

Draskóczy Edének

*Álljunk meg hát az égbefutó ugarokon
kétszer is mondjuk szíves köszöntéssel: testvér,
boldogok az egymásrataláltak,
kik kimozdítani jöttek
a kátyúbazökkent embert,
kik jöttek, hogy szívük tépjék ki a mellükből,
tenyerükön hordják,
s magasra tartásuk mint a biztos fároszt.
Bizony, eddig rossz kezek nagyon összekeverték az utakat
jöttünk hát hittel;
kibogozzuk ezt a csomót,
agyak örvényes szakadékain
átverjük az új hidakat,
hátra se nézünk,
amerről iszkolt háborúk nyomán
a gyűlölet kénkövei még felvillognak,
jöttünk hát hittel;
előrefordított arccal, hogy meneteljünk
és megneemesítsük hervadó hitek
rossz magvait.
Küldettek új apostolok a világnak,
nem tizenkettő, de ezerek.
Mindegy, hol élnek,
egy domborodó kupola fogja fel a szívverésük,
egy vihar viszi szerte a hangjuk,
egy napsugár játszik szemük tiszta tükrén,*

•

*folyók értük kanyarognak,
mezők táblái bennük sorakoznak hatalmas képbe
erdők zúgása bennük növekszik dallá,
házak melegsége mind őket fűti
nyomorgók jajszava bennük fut össze riadóvá
s minden ige új hajtása belőlük rügyezik.
Küldettek új apostolok
és szerte a világ minden táján összehajolnak utaik,
összehajol általuk talán a milliók lelke is.*

FEKETE LAJOS
BÍZÓ SZÓ AZ ERŐSEKHÖZ

(Draskóczy Edének s a *Vajdasági Írás*
többi munkatársának)

*Emberóhajtó remeteségem
köznap-csuháit ime lehányom
s magam mondom először: ünnep;
ünnep,
melyen megtérek közétek, mert hallom valaki van köztünk
aki ember,
valaki van köztünk aki bátor
s megbecsülendő, mert hitványul állunk az erőben.
Az erőseknek nem kell a szép szó, az erőseknek nem kell
hajrázni, vihar kell, fadöntő, szélvész kell
ami a lelkekbe zúgat,
villámverés,
amit kishitű, ha lát, ijedt-magára keresztet hány,
keresztet vet s aztán: – elájul.
Kit biztassak?... , mindenki álljon a helyén,
mindenki szive álljon a helyén s a háborgó életet
figyelve, értse meg az idők parancsát.
Ki szorul köztünk biztatásra?... Álljon ki a sorból
ha akad ilyen.
Álljon az idők útfelére, kezdjen valami koldus-kántát,
markolja ököltre hökkent szívét
s ha az erősek elrobogtak, tépje ki bátran
s kilobbant csóvának vesse utánunk,
lehet, hogy ezzel vezekelhet.*

NOVEMBER 17-ÉN ÉS 18-ÁN ÜNNEPLI MEG
FENNÁLLÁSÁNAK HATVANÉVES JUBILEUMÁT
A SZTÁRIBECSEJI MAGYAR NÉPKÖR

*A Népkör vezetősége megrendezi a vajdasági magyar írók első
találkozóját*

A becsei magyarság igazán példás és megható szeretettel ragaszkodik kultúrájához és minden téren igyekszik a kultúra épületén tényleg munkás kézzel dolgozni is. Csak pár hét előtt ünnepelte a becsei iparos dalárda negyvenesztendős jubileumát, és most a Magyar Népkör készül megünnepelni fennállásának hatvan esztendős jubileumát. Ez a jubileumi ünnepség nem – itt a Bácskában igen előszeretettel megrendezett, de egyébként üres – bankett keretében fog lezajlani, hanem tényleg áhítatos és értékes kultúrmunkával lesz átitatva. A becsei Népkör vezetősége, amelynek élén dr. Draskóczy Ede, az ízigvérig kultúrember áll, sokkal bensőségesebben, sokkal mélyebben és maradandóbban igyekszik megünnepelni a hatvanéves jubileumot; a kétnapos ünnepségen a díszközgyűlésen kívül megrendezi a vajdasági magyar írók első kézfogóját is. A magyar írók és költők becsei találkozója november 17-én, szombaton este lesz, mikor is az írók mint a Népkör vendégei találkoznak össze, hogy barátságos kézfogással ünnepeljék meg a vajdasági magyar irodalom feléledését, és megbeszéljék a legfontosabb és a legégetőbb problémákat. Másnap este pedig gazdag műsorral rendezik meg a vajdasági magyar irodalmi estét, amelyen az itteni magyar írók és költők mutatják be a becsei közönségnek termésük legjavát. Valóban lélekemelő és nagyszerű gondolat volt a becsei Népkörtől ennek az ünnepségnek ilyen keretekben való megrendezése, mert így a jubileum nemcsak megérdemelt ünneplés, hanem mély erkölcsi és kulturális tartalom is lesz. A *Képes Vasárnap* rövidesen ismertetni fogja a teljes programot és az irodalmi este műsorát is remélve, hogy az egész Vajdaság területéről nagyon sokan fognak megjelenni, akik az itteni magyar kultúra ügyének felvirágoztatását igazán a szívükön viselik. Most örömmel és nagy büszkeséggel ismertetjük azt a körlevelet, amelyet a becsei Népkör a vajdasági írókhoz intézett, és amely a következő szavakkal hívja meg az itteni magyar írókat erre az első találkozásra.

Magyar Népkörünk 60 éves jubileumára készül. Ezt a kivételes nagy ünnepet ki szeretnénk emelni a helyi jelentőség keretéből. Kultúrunkánk ugyan csak a mi szűkebb körű közönségünk kereteinek szól, de szándékaink, céljaink és eszközeink közösek mindenkiével, akinek lelkiismerete élénken örködik a magyar nyelv, irodalom és művelődés jövője fölött. Magyar Népkörünk 60 év óta szolgál ennek a közös ideálnak, és az egész Vajdaságban talán a legelső volt, melyet az 1867-es kiegyezés által felszabadított társadalmi erők önkéntelen megnyilatkozása megteremtett a magyar kultúra ápolására és terjesztésére. Azóta konzervatív hűséggel őrizzük céljainkat, de azok felé haladó szellemmel menetelünk. Ily módon bele akarunk kapcsolódni a vajdasági magyar kultúra egészébe, ebbe az eszményi munkaközösségbe.

De most, amikor ünnepet ülünk, úgy szeretnénk, hogy ünnepünk ne csak hat évtized munkájának lezárása volna, de az egész Vajdaság kultúréletének erőteljes új indítást adna. Ez volna múltunk parancsa és jövőnk igazolása.

Ezért a vajdasági írókat és költőket irodalmi találkozóra kívánjuk meghívni, hogy egymást megismerjék, hogy panaszait, terveiket és problémáikat közösen megbeszéljék.

Eddig a szerb és magyar kultúrközeledés problémája, a folyóirat- és könyvkiadás kérdése s végül a műkedvelés és irodalom viszonya volnának azok a sarkalatos pontok, melyek megvitatás tárgyai lennének.

Nem egy oldalról kaptunk már lelkes biztatást és ígéretet a csatlakozásra. Kérjük Önt is, hogy ezt a jóakarátú szándékunkat kultúránk érdekében váltsa be, s megjelenésével tegye teljessé azoknak a számát, akik e kérdésekben szót emelni hívatva vannak.

Az irodalmi találkozó jelenlegi tervünk szerint november 17-én, szombat este történnék meg, míg 18-án de. díszközgyűlést tartanánk, majd ünnepi kultúrestet.

Miután programunk összeállítása az elközelgő idő miatt halaszthatatlan jellegű, abban a reményben kérjük mielőbb szíves válaszát, hogy kérésünket nem fogja elutasítani, hanem szándékainkban jóakarátúlag mellénk áll, és meghívásunknak eleget tesz.

A Sztáribecseji Magyar Népkör nevében őszinte tisztelettel

Dr. Draskóczy Ede elnök

•

Bizonyosra vesszük, hogy ennek a találkozásnak, amely a vajdasági magyar írók Helikonja lesz, feltétlenül sok kultúrhaszna is lesz, és még jobban elő fogja segíteni a magyar írásnak oly szépen megindult lombba borulását.

1928

FENYVES FERENC
DR. DRASKÓCZY EDE

Mentegetőznünk kell a líra és a szubjektív elérzékenyülés miatt, amely sehogy sem illik józan korunkhoz. De nem lehet elérzékenyülés nélkül írni arról a vajdasági magyar értékről, amely a becsei ünnepek alatt mutatkozott meg előttünk és nem lehet mellőzni a lírikus hangot, ha dr. Draskóczy Edéről írunk. Bocsássa meg az olvasó, és bocsássa meg dr. Draskóczy Ede, hogy az ő munkás lelkesedése minket is lelkesedésbe visz, és engedje meg, hogy az ő nemes példáját állítsuk oda, hogy munkára biztassa a vajdasági magyarságot, és megtörje a magyar közönyt.

Két napon át ünnepelt Bácska gyöngye, Sztáribecsej. A magyar kultúrát ünnepelte. A 60 esztendőes Becsei Magyar Népkör talán soha nem teljesített olyan hivatásszerű missziót, mint ma, és az, hogy ezt a küldetését úgy tölti be, hogy minden magyar szív örömmre dobban, dr. Draskóczy Ede érdeme. Az a két nap, amelyen a Tiszaparti, fejlődő és gyönyörű város ünnepelt, megmutatta nekünk, akik ennek az ünnepségnek tanúi voltunk, hogy milyen értékek vannak a vajdasági magyarok között, és megmutatta dr. Draskóczy Ede tudását, képességeit, agilitását és sokoldalúságát.

Négy jelentős beszédet tartott dr. Draskóczy az ünnepek során és e négy, gondolatokban gazdag szónoklat minden szava visszhangzott szívünkben, amelyet megedzett, megvigasztalt és felemelt. E beszédek révén kiviláglott, hogy egy gondolkodásában modern, agilitásában fiatal, tetterős és alkotó egyéniség él Sztáribecsejen, akit számba kell vennünk akkor, ha értékeink felett népszámlálást tartunk. Nem vagyunk olyan gazdagok igazi értékekben, hogy pirulnunk kellene a lelkesedés miatt, amelyet érzünk, ha visszagondolunk a sztáribecseji ünnepekre, és ha visszagondolunk dr. Draskóczy Edére.

Dr. Draskóczy Ede vajdasági magyar ügyvéd. A magyar ügyvédeknek abból a nemes fajtájából, amely tudását a jognak és igazságnak szolgálatába állítja, abból a fajtából, amelyet a kenyérkereső foglalkozás és gond nem köt le annyira, hogy álmod, akarást és munkát ne tudna a közügyek szolgálatába szegődtetni. Amikor a

•

múlt szombat este egy vendéglő különtermében a vajdasági magyar írók gyülekezete előtt programot adott és hitvallást tett, első szavaival megihletett bennünket. Valami csodálatos tisztaságot érez a lélek az ő nemes tisztasága láttán és bámuló csodálkozás kíséri szónoki képességét, gondolatgazdagságát, nemes lelkesedését. A magyar nyelv és a magyar szó új színt és új lendületet vesz az ajkán. Van benne valami Ady Endre nyelvének gazdagságából, báró Eötvös József gondolatainak nemességéből, Deák Ferenc bölcsességéből és igazságából és van benne valami csodálatos egyéniség, amely minden szavánál jobban és jobban bontakozik ki. Úri megjelenése, higgadt komolysága, gondolkodásának fennköltége, érdeklődése minden iránt, ami kultúra és ami magyar, azt a megnyugvást és büszke érzést kelti fel hallgatóiban, hogy a vajdasági magyarság nem veszhet el, amíg ilyen magyarok vannak, és hogy Sztáribecsej adja az új gondolkodású vajdasági magyarok új vezérét. Láttuk őt az ünnep parádéjában és láttuk hétköznapi kultúrmunkájának ünnepi eredményeit. Megismertük harmonikus családi életét, és elragadtatott bámulatunk, büszke magyar érzésünk percről percre nőtt iránta. Hála Sztáribecsejnek, amely felejteti a kisváros szokott kicsinyességét, féltékenykedését, széthúzását és teret biztosít Draskóczy Ede kiváló tehetségeinek. Hála Sztáribecsejnek, amelynek magyar és szerb intelligenciája alkalmat adott, hogy egy meghatározó kultúrünnepek keretében a Vajdaság minden részéből odasereglett magyarság megismerje dr. Draskóczy Ede páratlan értékeit. De több volna, mint irigykedő féltékenység, ha Sztáribecsej csak a maga számára foglalná le dr. Draskóczy Edét. A vajdasági magyarság politikája és kultúrélete elválaszthatatlan egymástól. Demonstrálta ezt az is, hogy a magyarság politikai vezetői is jelen voltak a sztáribecseji kultúrűnnepeken. Dr. Draskóczy Ede tudását, képességeit, lelki nemességét és ambícióját a magyarság politikai vezetésében sem lehet nélkülözni. Új magyarok is kellene a régiek mellett. Új magyarok, akiknek tanultsága, gondolkodása, tehetsége, egész élete tekintélyt és elismerést biztosít számukra nemcsak a magyarság előtt, hanem a szerbség előtt is, amely felé a vajdasági magyarság a közös munkára, az ország felvirágoztatására nyújt baráti kezét.

•

Mi, vajdasági magyarok főleg azért vagyunk rosszabb helyzetben romániai és csehszlovákiai fajtestvéreinkkel szemben, mert nekünk nem volt a békében sem olyan vezető magyar egyéniségünk, aki köré fenntartás nélkül csoportosult volna az egész vajdasági magyarság. Közel voltunk Budapesthez, amely felszívott magához minden kiválóságot. És valljuk be, hogy a Vajdaság nem is igen termelt ki eget vívó nagy tehetségeket. Azok, akik itt éltek, és akiknek politikai múltjuk volt, az új államalakulás után vagy elhagytak bennünket, vagy visszavonultak. Nekünk, akik kisebbségi sorsba kerültünk, nemcsak meg kellett tanulnunk a kisebbségi életet, hanem magunknak kellett megteremteni azokat a vezéreket is, akiknek szavára hallgatunk, s akik után indulunk. Ezek körében, még pedig az első sorban a legelsőök között kell számba venni dr. Draskóczy Edét, és boldog lehetne a magyarság, ha nemcsak sztáribecseji helyi vonatkozásban, hanem az egész magyar közélet vezetésében számíthatna rá. Ha dr. Draskóczy Ede nem is új jelenség a vajdasági magyarság közéletében, mégis boldog büszkeséggel hívjuk fel nemes egyéniségére a vajdasági magyarság figyelmét. Ennek a magyarságnak szüksége van vezetőkre, és hinnie kell, ha számíthat arra a sok nemes értékre, amelyet dr. Draskóczy Ede reprezentál.

1928

•

NAGY SIKERREL ZAJLOTT[AK] LE
A BECSEI MAGYAR NÉPKÖR HATVANÉVES
JUBILÁRIS ÜNNEPSÉGEI

A vajdasági írók találkozásán elhatározták a Magyar Irodalmi Társaság megalakítását – Beszámoló a Vajdasági Írás eddigi erkölcsi sikereiről – Rengeteg vidéki vendég is részt vett a díszközgyűlésen és a kultúresten

Szombaton este és vasárnap zajlottak le a sztáribecseji Magyar Népkör hatvanéves fennállásának jubiláris ünnepségei, amelyekről egyet lehet megállapítani: világító fáklya gyanánt szolgáltak mindenkinek, akik itt a magyar kultúra ápolásán és fejlesztésén dolgoznak. Nemcsak a becseiek körében volt hatalmas és imponáló az érdeklődés, hanem a vidékről is nagy számban jelentek meg vendégek, egyrészt kiküldöttek, másrészt pedig, akiket a szívük hozott a becsei magyarok pompás kultúrünnepére.

A Magyar Népkör elnökét dr. Draskóczy Edét illeti elsősorban a dicséret és hála szava, mert ez az ünnep az ő *valóban apostoli munkájának* volt az eredménye. Őt illeti elismerés a vajdasági írók találkozásáért is, amelyen csaknem teljes számban jelentek meg a *Vajdasági Írás* munkásai, de ott voltak a magyar társadalmi és politikai élet reprezentánsai is. A gyűlésen, amelyen dr. Farkas Geiza író elnökölt, a következők neveit jegyeztük fel: Szenteleky Kornél, Vaszilyevics Zsárkó, a Srpska Matica kiküldötte, Lucia, Juhász Ferenc, Csuka Zoltán, Fekete Lajos, László Ferenc, Borsodi Lajos, dr. Mara Jenő, Kohlman Dezső, Gergely Boriska, Laták István, Vidor Imre, Kováts Antal, Kristály István, Fenyves Ferenc, Radó Imre, Somogyi Pál, Fetter Imre, dr. Lampel Béla, Havas Károly, László B. Jenő, Markovics Mihály írók és hírlapírók, dr. Strelitzky Dénes és dr. Várady Imre nemzetgyűlési képviselők, valamint a magyar társadalmi és közélet számos jelese élükön a vendéglátó házigazdával, dr. Draskóczy Edével.

Az írók találkozásját dr. Draskóczy Ede nyitotta meg üdvözlő a megjelenteket, elsősorban Vasziljevics Zsarkót, a Matica srpska kiküldöttjét, majd felolvasta Petrovics Veljko, Leszkovac Mladen és a betegsége miatt távolmaradt Milkó Izidor üdvözlő leveleit.

•

Indítványára a találkozó résztvevői elhatározták, hogy táviratban üdvözlik Milkó Izidort.

Szenteleky Kornél a szerb–magyar kultúrközeledésről tartott beszámolót, és azt indítványozta, hogy alakíttassék egy szerb–magyar kultúrtársaság, amelynek feladata a szerb és magyar nép közötti kultúrkapcsolatok kiépítése legyen. Szenteleky beszámolóját nagy örömmel fogadta a gyűlés, de úgy határoztak, hogy egy magyar irodalmi társaságot alakítanak meg, melynek első feladatává teszik a szerb–magyar kultúrközeledés kiépítését. Ennek az irodalmi társaságnak a megalakítására, illetőleg az előkészítő munkálatok elvégzésére nagyobb bizottságot küldöttek ki, amelynek tagjai: dr. Draskóczy Ede, Szenteleky Kornél, dr. Fenyves Ferenc, Havas Károly, dr. Várady Imre, dr. Strelitzky Dénes, dr. Farkas Geiza, dr. Borsodi Lajos és Juhász Ferenc. A vitában részt vett a jelenlevők csaknem valamennyije, és különösen értékes hozzászólások hangzottak el dr. Strelitzky Dénes, dr. Várady Imre és Farkas Geiza részéről.

A hosszú vitatkozás lezárása után a napirend második pontja került megvitatásra; a vajdasági magyar irodalmi szemle kérdése. Csuka Zoltán és Szenteleky Kornél, a *Vajdasági Írás* megindítói az írók előtt első kötelességüknek tartották, hogy a folyóiratkérdésben, amely miatt annyi vezércikk íródott, annyi lelkes nekiindulás történt, részletesen tájékoztassák írótársaikat az eddigi anyagi és erkölcsi eredményekről. Csuka Zoltán a *Vajdasági Írás* megteremtésének és fenntartásának ügyében a következő beszédet mondotta:

„Igen tisztelt hölgyeim és uraim!

Mintegy négy hónappal ezelőtt, amikor néhány társammal arról beszélgettünk, hogy a vajdasági magyar költők antológiáját, a *Kévet* kollektív munkával sikerült létrehozni, és ezzel megteremteni a vajdasági magyar költészetnek azt a dokumentumát, amelynek híre azóta bejárta úgy az utódállamokbeli, mint a magyarországi sajtót, és amelyről szerb lap társaink is szimpátiával emlékeztek meg. Felmerült az az eszme, hogy ugyanilyen lelkes összefogással a különböző látszólagos vagy valóságos ellentétek félretolásával és egymás munkájának megértésével sikerülne létrehozni azt az irodalmi lapot is,

amely állandó és időszakonként fel-fellüktető bizonyosága lenne az itteni magyar irodalom életrevalóságának. Jól megvitattuk a dolgot, jómagam sokszor sétálgattam órák hosszat azon tépelődve, mi is lenne a alkalmasabb módja az emberek összefogásának, másrészt pedig a folyóirat kiadásának, és az a meggyőződés érlelődött ki bennünk, hogy lehetetlen egy ilyen folyóirat megteremtése, ha azon az úton indulunk el, amelyen az elmúlt tíz év alatt annyi jó szándék bukott el, ti. egy külsőleg is fényes előállítású és havonta vagy félhavonta megjelenő folyóirat kiadása, mert itt a Vajdaságban olyan kevés számú egy ilyen drága és csak tisztán magas irodalmi célokat maga elé tűző irodalmi lap közönsége, hogy lehetetlen a megvalósítása, vagy ha meg is indulna, hamarosan elbukna. Egyik kalkuláció a másik után született meg, de mind azt bizonyította, hogy az ilyen folyóirat kiadása először rengeteg pénzt emésztene fel, másodsor az amúgy is csekély olvasóközönség egy szűk rétegére támaszkodhatna, és hamarosan elvirágzana. Ezt bizonyítja különben az is, hogy az utóbbi nyolc esztendőben már néhányszor is megtörtént, hogy nagy és tökeerős lapok indítottak propagandát ennek az irodalmi folyóiratnak a kiadása érdekében, vezércikkek sora hangozott el, sőt nagyobb összegeket is felajánlottak, de mindhiába, főleg anyagi okok miatt nem lehetett az irodalmi lapot létrehozni.

Ezért tehát hosszú gondolkozás után a külsőleg talán nem olyan tetszetős és vonzó, finnyás uraknak talán nem éppen olyan megfelelő utat választottunk a számítások helyességének megtalálására, ti. azt, hogy ezt az irodalmi folyóiratot lehetőleg ugyanolyan terjedelemben kell kiadni ugyanolyan nívósan, mintha önálló lenne, de mégis olyan laphoz csatoltan, amely formájával és céljaival a nagyközönség széles rétegeihez is megtalálja az utat, és amely megtalálja a kapcsolatot a reklámvilággal is, ami pedig manapság egy lap fenntartására nézve olyan fontos. Így tehát ezen az úton indultunk el számításainknál, és rájöttünk arra, hogy a széles nagyközönséghez legjobban egy képeslap juthat el, amelynek könnyű és szórakoztató tartalma, a friss riportképek, összekötetése a különböző vajdasági kultúr- és zeneegyletekkel, műkedvelőkkel, a legszélesebb közeget biztosíthatják a lapnak, olyan széles közönséget, hogy egy kis áldozattal ennek a lapnak kapcsán könnyen fenntartható lenne egy formájában és

•

tartalmában is független, terjedelmében pedig olyan nagy irodalmi folyóirat, mint lenne a havonta megjelenő. Ez az irodalmi szemle feltétlenül bátor, mindenkitől és mindentől független és művészi céljaiban megalkuvás nélküli folyóirat lehet.

A tervezetések, számítások lassan-lassan egészen reálisak lettek. A nagyközönséghez való eljutáshoz kész hetilap kínálkozott, a *Képes Vasárnap*, amely szerkesztésében ez év februárjának végén indult meg, és amely az itteni nehéz gazdasági és kulturális viszonyok és a tőkehiány dacára is hónapról hónapra mind jobban előrehaladt, és abban az időben, mikor a kettős lap terve megszületett, már mintegy háromszáz előfizetővel és jelentékeny kolportázssal rendelkezett. Azonkívül a *Képes Vasárnap* ténylegesen szeretettel és hűséggel számolt be a vajdasági magyarság kulturális eseményeiről, képekben örökítette meg a nívósabb műkedvelői előadásokat, daloskörök ünnepeit stb., és így a vajdasági magyarság illusztrált kultúrkrónikása lett. Így tehát a *Képes Vasárnap* is biztosíték volt arra, hogy a *Vajdasági Írás* megindulása esetén azzal tulajdonképpen párhuzamos munkát fejthet ki, és amit a *Vajdasági Írás* adna irodalomban, azt adná a *Képes Vasárnap* képekben, és ezenkívül a lap kifejlesztésére mint gazdasági biztosíték is szolgálna.

Ezek után újabb terv merült fel. A gondolat már megvolt, de biztosítani kellett a lap teljes függetlenségét, és olyan szerkesztőt kellett keresni az élére, akinek a személye egyrészt garancia arra, hogy a lap tényleg nívós és kifelé is értékes dokumentuma lesz az itteni írásnak, másrészt pedig, akinek a személye és tudása, tehetsége és egyéni presztízse biztosítják azt, hogy kivétel nélkül valamennyi vajdasági magyar író csatlakozik ehhez az akcióhoz, hiszen egy irodalmi folyóirat még mint testvérlap is csak akkor lehet életképes, ha mint az a *Kévé*nél is történt, lelkesen összefog minden író, és kollektíve vesz részt az alkotás munkájában.

Az alkalmas vezető személyt igazán nem volt nehéz megtalálni. Jobboldali vagy baloldali író, fiatal vagy öreg, abban mindnyájan egyetértettünk, hogy csak Szenteleky Kornél íróársunk, akinek esztétikai ítélőképessége is olyan világos, mint amilyen tiszta és megértő a szíve és szeretete, és mint amilyen lelkes a munkássága, szóval csak Szenteleky lehet az, aki alkalmas lehet arra, hogy ezt az akciót végre-

hajtsa. Szenteleky sohasem tartozott irodalmi klikkhez, egyéniségét mindannyian becsüljük, és csak természetes, hogy az ő kezébe tettük le a terveket, őt kértük fel arra, amit akarunk, és ha úgy találja, hogy céljaink becsületesekek, szándékaink tiszták, vegye kezébe az ügyet és személyesen forduljon a Vajdaság valamennyi magyar írójához. Ezzel a legalitásnak is eleget teszünk, írja meg nekik, mit akarunk, részletesen és becsületesen tájékoztassa őket, és ha az írók legnagyobb része csatlakozik, minden késedelem nélkül megkezdhetjük a munkát.

És Szenteleky kollégánk munkához látott. Peregték a hetek, a meghívók is szétmentek, és nem telt el két hónap, minden egyes vajdasági magyar írónak a csatlakozása biztosítva volt. A legnagyobb rész lelkesen, egy kis töredék egy kis pesszimizmussal, de mindenki csatlakozott az akcióhoz, és megkezdhattuk a munka második részét, a sokkal nehezebbet, az anyagi kiépítés ügyét.

A *Vajdasági Írás* hetenként harminckét, havonta tehát 128 oldal. A *Képes Vasárnap* magára vállalta, hogy megindítja a szervezés munkáját, a *Vajdasági Írást* is megteremti, de tőke híján ideiglenes segélyre volt szüksége. Nem számítottunk mást, csak azt kértük, hogy amíg az első hónapokban ügynökeinkkel a közönség megszervezésének súlyos anyagi áldozatokat kívánó munkáját lefolytatjuk, a *Vajdasági Írás* ezer példányának szedés és papírköltségét – természetesen egy fillér haszon nélkül – kérjük néhány lelkes és irodalompártoló magyar egyesülettől, vagy a magyar irodalmat szívéen viselő magyar kultúrembertől. Havi ötezer dinárt kértünk, amiből négyezer-négyszáz a *Vajdasági Írás* előállítására és egyelőre szerényen hatszáz dinárt az írók díjazására szántam.

Azt is pontosan lefektettük, hogy előfizetőink számának emelkedésével arányban a *Vajdasági Írás* segélyezése csökken és kétezer előfizető elérésekor semmi további segélyre szükségünk nincsen.

Elsőnek a szuboticei Magyar Népkör ajánlott fel három hónapra havi ezer dinárt, másodiknak a becsei Magyar Népkör csatlakozott ugyancsak havi ezer dinár támogatással, Becskereken Marton Andor bankigazgató úr és néhány lelkes társa ajánlottak fel három hónapra havi ezer dinárt, Szomborból dr. Deák Leótól kaptunk ígéretet, a Magyar Nőegylettől pedig kétszáz dinárt, ami csak első pillanatra látszik kevés összegnek, de ha meggondoljuk, hogy a szombori Ma-

gyar Nőegylet egész évi költségvetése csak négyezer dinár, akkor lehetetlen, hogy eszünkbe ne jusson Krisztus példázata a szegény özvegyasszonyról, aki csak egy fillért adott a szükségben levőnek, de ezzel az egész vagyont adta. Noviszádon dr. Lampel Béla és dr. Kovács Bódog urak a Magyar Kaszinóval karöltve ajánlottak fel havi ezer dinárt, s ezzel lehetővé tették, hogy a *Vajdasági Írás* megindítsa az ugartörés nehéz munkáját. És talán első helyen kellett volna megemlítenem Horváth Ferenc bácskogradistei földbirtokos urat, aki a *Kéve* megjelenése idején is dicséretreméltó példával egymaga húsz *Kévé*t vett át, most pedig, midőn a *Vajdasági Írás* megindítása tudomására jutott, ötszáz dinárt küldött el a *Vajdasági Írás* céljaira.

A pénzek elosztása természetesen nem a *Képes Vasárnap* adminisztrációjában történik, hanem Szenteleky szerkesztő úr utalja azt ki, és utólag elszámol a szerkesztőbizottságnak mindaddig, míg a segélyezés történik. Talán nem érdektelen megjegyezni, hogy eddig kilenc számot jelentettünk meg. A *Képes Vasárnap* és a *Vajdasági Írás* előfizetőinek száma azóta megduplázódott. Az eddigi nyomdaköltség kilencezer-kilencszáz dinár, és erre a kilenc számra eddig hatezer-hétszáz dinár segély folyt be és ebből csaknem ezer dinárt kéziratok díjazására fordítottunk. Tehát a *Képes Vasárnap* vállalta nemcsak a kezdeményezést, hanem bizonyos kezdeményezést, hanem bizonyos fokon a rizikót is abban a biztos tudatban, hogy munkánk erkölcsi eredménye, amiről különben Szenteleky kollégám számol be, megteremti azt a bizalmat, amely további munkánkhoz a még szükséges anyagi támogatást is megadja.

Hogy befelé és kifelé mit jelentett a *Vajdasági Írás*, arról részletesen Szenteleky Kornél, a lap szerkesztője számol be, itt csak azt jegyzem meg, hogy a vajdasági írók a *Vajdasági Írassal* nemcsak életképes és értékes munkáihoz kifelé is elvivő, befelé pedig hosszú időig megőrző irodalmi dokumentumokhoz jutottak, hanem olyan orgánumot teremtettek meg, amely gondoskodni fog arról, hogy a munkás megkapja a maga jutalmát, amelyre méltó. A *Vajdasági Írás* csak addig üzleti vállalkozás, amíg a vajdasági magyarság kultúrszemléjének életképesítéséről van szó, de a *Vajdasági Írás* vezetőségében oly emberek vannak, akik belátásuk szerint fogják a honoráriumukat kiosztani. Mi eddig bebizonyítottuk a *Kévé*vel és a *Vajdasági Írassal*

is, hogy dolgozni akarunk, és lelkesen tudunk is dolgozni, a jövőben pedig ennél sokkal többet fogunk bebizonyítani. Azt, hogy a magyar irodalom és magyar folyóirat-, a magyar könyvkiadás nem lesz mindig a sajnálkozók koldusa, hanem meg fog élni a maga lábán, büszkén, lombosan. Mi a legnehezebb munkát vállaltuk, közönséget teremteni és közönséget nevelni magunknak és az itteni magyar irodalomnak. És hisszük, hogy nemcsak író társaink, hanem azok is velünk lesznek ebben a munkánkban, akik meglátják bennünk a dolgozó emberek igaz szívét és igaz akarását. Azokat várjuk magunk mellé, akik társadalmi s egyéb tereken vezetői a magyarságnak, és azokat, akik anyagi erejükkel most, munkánk legnehezebb idejében hozzájárulnak a kiépítés nagy munkájához. Ennek a munkának a gyümölcse pedig elsősorban nemcsak néhány ember kenyere és egzisztenciája, hanem az egész vajdasági magyar irodalom kiteljesítése lesz.”

Szenteleky Kornél a *Vajdasági Írás* erkölcsi eredményeiről számolt be részletesen ismertette azt a kitűnő hatást is, amelyet a *Vajdasági Írás* eddigi fennállása alatt úgy az utódállamokbeli, mint a magyarországi író és sajtóvilágban elért. Az írók egyhangúlag, örömmel vették tudomásul a *Vajdasági Írás* eddigi sikereit, majd Strelitzky Dénes nemzetgyűlési képviselő azt javasolta, hogy a *Vajdasági Írás* fenntartása és megerősítése, a szükséges anyagkiépítés ügyében a jelenlegi szerkesztőbizottság velem, dr. Fenyves Ferenc és dr. Mara Jenő lapkiadókkal egészítsék ki, amelynek feladata lesz ezt a kérdést másnap szűkebb körben letárgyalni. Ezt az indítványt a gyűlés el is fogadta, és így az egyetlen irodalmi lap kiépítésére megtörténtek az előzetes lépések.

Díszközgyűlés és bankett

A vasárnapi jubileumi programot a különböző felekezetek templomaiban tartott istentiszteletek vezették be, majd a Central Szálloda nagytermében tizenegy órakor díszközgyűlés volt, amelyen hatalmas tömeg vett részt.

A díszközgyűlésen megjelentek a magyar testvéregyesületek kiküldöttjei, Hadzsi Antunovics ezredes, kerületi parancsnok,

•

Bozsics Szvetozár főjegyző, Sztepanov Jován görögkeleti esperes, Petrányi Ferenc római katolikus apátplébános és más előkelőségek. A díszközgyűlést a polgári magyar dalkör énekszámával vezette be. A dalárda Rác Imre karnagy vezetésével a himnusz énekelt el. Dr. Draskóczy Ede, a Népkör elnöke gondolatokban gazdag, magas szárnyalású ünnepi beszédében méltatta a nap jelentőségét, és indítványozta, hogy Őfelségének és Őfelsége családjának üdvözlő táviratot küldjenek.

Dr. Varró János ismertette a Népkör történetét. Gombos Teréz elszavalta Szulik József és Csupor Gyula verseit. Rác Imréné Szász István egyik dalát, Knecht Andor pedig Szulik József egyik magyar dalát énekelt el. Dr. Varró beszéde után Petrányi Ferenc apátplébános emelkedett szólásra, és dr. Varró János érdemeit méltatta. Sztepanov Jován görögkeleti esperes beszédében a szerbek nevében üdvözölte a Népkört, majd dr. Draskóczy felolvasta a Srpska Matica üdvözlő táviratát.

A szerb olvasókör, a jótékony nőegylet, a katolikus legényegylet és a katolikus földműves egyesület nevében üdvözölték a Népkört. Dr. Zelenay Miklós a gazdakör és az iparos olvasókör, dr. Farkas Geiza a vajdasági írók, Várady Imre dr. a bánáti Magyar Közművelődési Egyesület, Sulyok János a bácskatopolai gazdakör, Flachbart Károly evangélikus lelkész a novibecseji polgári olvasókör nevében mondtak üdvözlő beszédet, majd a pacséri magyar Népkör kiküldöttje, az adai iparos olvasókör, a horgosi gazdakör ifjúsági szervezetének, a horgosi gazdakör ifjúsági szervezetének a horgosi kisgazdakör kiküldöttjének üdvözlő szavai következtek. Hadnagyev Dimitrije, a sztáribecseji szerb olvasókör és tűzoltóegylet, dr. Ruby Gyula a szubotikai Népkör, Szmik Gyula a sztáribecseji polgári magyar dalkör nevében. Dr. Kovács Bódog a noviszádi magyar kaszinó, dr. Deák Leó a szombori magyar olvasókör, Buzás Béla a sztáranizsai olvasókör nevében mondtak üdvözlő beszédeket.

A díszközgyűlés után bankett volt, amelyen az első felköszöntőt Draskóczy Ede Őfelségére mondtatta, utána dr. Zelenay, Horváth Adorján plébános, dr. Várady Imre és mások mondtak felköszöntőket.

Délután a temetőben megkoszorúzták Lázár Józsefnek, a Népkör alapítójának sírját.

A kultúreste

Este fél kilenc órai kezdettel a Central Szállóban kultúreste volt, amelyen szintén hatalmas közönség jelent meg. A bevezető szavakat dr. Draskóczy Ede mondta, majd Kovács Antal szavalta el nagy hatással az ünnepi alkalomra írott ódáját. Szántó Róbert akadályoztatása miatt nem jelenhetett meg az előadáson, és így helyette Juhász Ferenc mondott rendkívül értékes és mély gondolatokban bővelkedő beszédet a magyar kultúrfeladatokról. A becsei Polgári Magyar Dalkör énekszámai rengeteg tapsot kaptak, és újra meg újra meg kellett ismételniük fellépésüket.

A második részben Fekete Lajos, a kiváló költő szavalta el *Magános ember áll* című döbbenetesen hatalmas versét, amiért a közönség percekig ünnepelte. Radó Imre *Hölgyeim* című novelláját olvasta fel mindvégig aranyos humorban tartva a közönséget. Csuka Zoltán szavalta el ezután két versét, melyekkel nagy sikert aratott. Gergely Boriska *Becséről Becsének* címen tartott kedves és szellemes előadást.

A harmadik részben a becseiek legjobb műkedvelői adták elő Szenteleky Kornél kitűnő egyfelvonásos vígjátékát, amely finom szatírával mindvégig a kacajhullámok áradatát zúdította végig a nézőtérre. A szereplőkről nem a szokásos dicséretet kell írunk, mert valóban olyan teljesítményt végeztek, amely a legszebb kilátásokat nyújtja az eljövendő magyar színiélet jövőjére nézve. Sándor Janka nagyszerű készséggel és megértéssel adta elő a prólógot, Bácskap Valika a postamesternő szerepében volt természetes és közvetlen. Tihanyi Lilike Bébikét alakította közvetlenül, Gyarmathy Boriska mint Garasné volt pompás, Katona Aranka pedig Cuncika szerepében nyújtott elsőrangú alakítást. Milyácsky Elek Jópárthy szerepében meleg és közvetlen játékot adott, ugyancsak kitűnő volt Czabaffy a jegyző szerepében. Gráf János Ábrándffy szerepében lelkes és kedves alakítást nyújtott, Rózsa István Pityókás Vendele pedig egészen a zsáneralakítások határáig ment el. Kis szerepében is jó volt Klimes Andor. A rendezésért Fetter Imrét illeti a legteljesebb elismerés. A közönség a színpad elé szólította a szerzőt is, akit a kitűnő műkedvelőkkel együtt újra és újra felzúduló tapsok között hosszú ideig ünnepelt.

•

A becsei ünnepek telítve voltak tartalommal, megértéssel és sok-sok kultúrszeretettel. Aki ott volt, biztos, hogy egész életében szeretettel fog visszaemlékezni.

1928

•

•

EGY JELENTŐS DRASKÓCZY-LEVÉL [SZIRMAI KÁROLYHOZ]

1937. október 21.

Kedves Barátom!

Nem tudom egészen pontosan meghatározni, hogy mikor kapcsolód-
tál bele a vajdasági irodalmi életbe, és mikor lettél szakácsa ennek a
boszorkánykonyhának, s ezért fogalmam sincs arról, vajon ismered-e
egyeseeknek magatartását azzal a tisztán ideális munkával szemben,
amely minden anyagi előny nélkül itt irodalmat és kultúrát akart
teremteni.

Az igaz, hogy Fenyves Ferenc kezdetben adott lapja mellé iro-
dalmi mellékletet, amelynek igenis volt jelentősége, miután a mi
irodalmunk más formában nem jelentkezhetett. Azonban mikor az
irodalom függetlenül a napisajtótól kívánt jelentkezni és módokat
keresett arra, hogy itteni írók művét megfelelőbb formában jelen-
tesse meg, akkor Fenyves Ferenc olyan színben jelentkezett, mint
akinek az egész irodalmi kérdés tisztán lapkérdés, azaz nem szívügy
és önzetlen elgondolás.

Ugyanis amikor a *Vajdasági Írás* a maga mezítlásos és egyinges
formájában a *Képes Vasárnap* mellékleteként megjelent, Fenyves
Ferenc ellene fordult ennek az irodalmi erőfeszítésnek.

Ezt az álláspontját kitartóan fenntartotta, akkor is, amikor a
Vajdasági Írás már folyóirat alakjában és igényesebb külsőben került
az olvasóközönség elé.

Szenteleky Kornél már régen szerkesztője volt a *Vajdasági Írás*nak,
amikor a *Napló* nap-nap után olyan cikkeket tett közzé, hogy végre
szükségessé vált egy magyar irodalmi lap megalakítása megtagadva
ezzel a *Vajdasági Írás* létezését, nem szólva arról, hogy a magyar iro-
dalom e hősi korszakát elhallgatta és nem esett meg egyetlenegyszer
sem, hogy hírt adott volna a *Vajdasági Írás* megjelenéséről vagy annak
tartalmáról.

•

Ez a magatartás később a *Kalangyával* szemben is hasonló volt, sőt oda fajult, hogy Fenyves Ferenc megtiltotta a *Napló* íróinak, hogy a *Kalangyába* dolgozzanak.

Fenyves Ferencet tehát a *Napló* politikája addig vitte, hogy megtagadta Szenteleky munkáját, és akkor még a maga erőinek teljességében levő *Napló* útján mindent elkövetett, hogy Szenteleky irodalmi művét megtörje.

Ez a körülmény magyarázza meg azután azt a személyes viszonyt is, amelyben Szenteleky és Fenyves Ferenc egymással szemben voltak, s amelyik viszony mindennek volt nevezhető, csak nem megértő, szövetséges és baráti viszonynak.

Ennek folytán a történelmi tényeknek nem felel meg az a beállítás, helyesebben az az egymás mellé állítás, melyben Szegedi Emil Szenteleky és Fenyves alakját feltünteti, de még kevésbé felel meg a tényeknek a cím, amely szerint lelki örökségünknek tekinthetnénk oly lelkiséget, amely a mi munkánkat tőstől akarta volna kiirtani.

Akkor tehát, amikor valaki a Szenteleky Társaságról és Szentelekyről ír, nem írhat egyszersmind Fenyves Ferencről mint egyenrangú alapokról.

Miután Szegedi Emil cikke nyilván nélkülözi a történelmi igazságot, hiszen Szegedi Emil ezeket a dolgokat nem is ismerheti, kénytelen vagyok a cikk megjelenése tekintetében vétót mondani, s azt Neked visszaküldeni.

A cikk megjelenését az előadottakon kívül még azért sem tartom helyesnek, mert az eseményektől még nem távolodtunk el annyira, hogy ezekről a dolgokról nyugodtan és izgalmak nélkül tárgyalhatnánk.

Márpedig ha a *Kalangyában* ez a cikk megjelennék, nyilván háborúskodás központja lennénk, de főképpen elkerülhetetlen volna, hogy Fenyves Ferenc a vitába bele ne vonassék, és eljárása az irodalmi mozgalmakkal szemben kritika tárgyává ne tétessék.

Ez végtelen sajnálatos dolog volna, és ezért mindenképpen el kell kerülni, még azon az áron is, hogy Szegedi Emilnek ez a cikke nem jelenik meg.

De az ilyen vitákat az éppen már kristályosodó irodalmi életünk nem bírja el, s ezért mindenképpen ragaszkodnom kell a kimondott vétóhoz.

Az igazság kedvéért még annyit hozzá kell a dologhoz tennem, hogy Fenyves Ferencsel a diplomáciai viszonyt állandóan fenntartottam, és bajtársaim ellenzése dacára is többször elmentem hozzá, hogy a fönt leírt lehetetlen helyzetet szüntesse be, sajnos azonban ez a közbenjárásom nekem sohasem sikerült.

A cikknek végül még az a szépséghibája is van, amit egyébként megokolásomban föl sem hoztam, hogy a cikk éppen a *Napló* oldaláról jött, tehát nem tekinthető föltétlen elfogulatlan forrásnak, márpedig nekünk vigyáznunk kell a kritikai hitelre is.

Már többször el akartam Hozzád menni, de elfoglaltságok napról napra eltörlják az ígéret teljesítését. Remélem azonban, hogy a legrövidebb időn belül ott leszek.

Kézcsókomat jelentve szívesen köszönt őszinte híved:

Draskóczy Ede

1937

•

SZTÁRIBECSEJI FŐSZOLGABÍRÓSÁG
MINT RENDŐRI BÜNTETŐBÍRÓSÁG VÉGZÉSE
[Fordítás]

Kih. sz. 399/1939

A dr. Draskóczy Ede sztáribecseji ügyvéd elleni kihágási ügyben, melyet az egyesületekről, gyűlésekről és gyülekezésről szóló törvénybe ütköző kihágás címen indítottak ellene, a főszolgabíróság a nyilvános tárgyalás és bizonyító eljárás lefolytatása után a gyűlésekről és gyülekezésről szóló törvény 37. § alapján a következőképp

ítélkezett:

Dr. Draskóczy Ede, 47 éves, evangélikus vallású ügyvéd, nős, katoná volt, sztáribecseji lakos, bűnös az egyesületekről, gyűlésekről és gyülekezésről szóló törvénybe ütköző kihágásban, amit azáltal követett el, hogy a sztáribecseji állami gimnázium növendékei sorából a lakásán „magyar önképzőkört” alakított, és ugyanezzel gyülekezéseket tartott az illetékes hatóságok tudta és jóváhagyása nélkül, ezért a fenti törvény 36. § alapján 5 napi rendőrségi elzárásra és 1500 dinár pénzbüntetésre ítélte, mely összeget végrehajtás terhe mellett 15 napon belül kell befizetni a sztáribecseji községi pénztárba azzal, hogy behajthatatlanság esetén ez a büntetés további 15 napi elzárásra változtatható át, amit a sztáribecseji rendőrkapitányság fogdjában kell kitölteni.

A kiszabott pénzbüntetés teljes egészében az államkincstárt illeti. Köteleztetik az elítélt, hogy az illetéktörvény 82. és 5. pontja értelmében illeték címén 40 dinárt kifizessen.

Indokolás:

A gyanúsítottat feljelentették, hogy az ezen ítélet rendelkező részében ismertetett kihágást elkövette. A fent nevezett kihallgatása során nagyjából beismerte, hogy nála az itteni gimnázium tanulói gyülekeztek, de tagadta, hogy ez a gyülekezés egyesület keretében

folyt volna le, de különösen nem tekinthető illegális egyesületnek, melynek előre elkészített programja lett volna. Beismerte, hogy a diákoknak ez a gyülekezete, amely azért gyülekezett nála, hogy magyar verseket olvasson, megismerje a magyar irodalmat és könyvtermelést, elnevezte magát önképzésre szánt magyar egyesületnek (Magyar Önképzőkörnek) ezen gyülekezetnek azonban nem volt sem alapszabálya, nem tartott rendszeresen összejöveteleket, és nem volt vezetősége (tisztikara) sem.

A kihallgatott tanúk: Pásti Ferenc, Danis László, Komáromi Ottilia, Antal Jenő, Fetter László és mások vallomásából megállapított nyert, hogy az elítélt meghívására minden vasárnap fél 2 órakor összegyűltek a helybeli gimnázium tanulói az elítélt ügyvédi irodájában, és ezeken a gyülekezéseken előadásokat tartottak az irodalomról, felolvasták az egyes diákok referátumait, vitát folytattak e beszámolókról, határoztak és elhatározták, hogy *Vagyunk* címen hetilapot indítanak, és pedig az illetékes hatóságok tudta és jóváhagyása nélkül, s miután az elítélt ezzel az egyesületekről, gyülekezésről és gyűlésekről szóló törvény 2., 3., 7. §§ ütköző kihágást követett el, a fentebb idézett törvényes előírások alapján el kellett ítélni azzal, hogy az egyesület többi tagjai, tekintettel arra, hogy fiatalok és a gimnázium tanulói az 1913-as évi 28. § VII. szakasza alapján átadottak az illetékes iskolai hatóságnak, mint a büntetésre illetékesnek.

A büntetés kiszabásánál a főszolgabíróság enyhítő körülménynek vette nevezett büntetlen előéletét, súlyosbító körülménynek vette, hogy a tanuló ifjúság gyülekezéséről van szó, és hogy egy ügyvéd követte el, akinek ismernie kellett az ez ügybeni előírásokat, ezért e körülmények és a cselekmény súlyosságát figyelembe véve kellett a büntetést kiszabni.

Erről értesítetik:

- 1) dr. Draskóczy Ede,
- 2) községi elöljáróság Sztáribecsej azzal, hogy ezen ítélet ellen 15 napon belül fellebbezést lehet benyújtani a főszolgabíróság

•

útján kellően felülbélyegzett fellebbezéssel a királyi báni hivatalhoz.

Sztáríbecsej, 1939. május 13.

Főszolgabíró
(aláírás olvashatatlan)
Körpecsét

**A dokumentumot a Petőfi Irodalmi Múzeum bocsátotta
a rendelkezésünkre.**

DRASKÓCZY EDE LEVELE DR. IMRE KÁLMÁNHOZ

Óbecse, 1941. január 14-én

Kedves Kálmán!

Legutóbbi személyes megbeszélésünk alkalmával arra biztattál, hogy írjam össze úgynevezett érdemeimet abban a reményben, hogy a magyar kisebbségi élet idején végzett szolgálataim könnyítenének fiaim várható kemény sorsán, vagy éppen, ami sokkal rosszabb – megaláztatásain. Mivel előtted úgysis ismeretes a múltam azt hiszem, minden álszemérem nélkül hivatkozhatom arra felsorolva azokat az eseményeket, amelyeknek én voltam a megindítója és beteljesítője. Az apák bűneit Jehova tizedíziglen büntette. Vajon Isten országában az érdemek után is büntetés jár, s ha igen hanyadíziglen – ez itt most a kérdés. De mielőtt kérdeznék, s mielőtt az elmarasztaló ítéletet meghoznák, álljon itt a védekezésem.

1925-ig mint közkatona szolgáltam a magyar művelődés ügyének. Valószínűleg a munkásságom ideje alatt terelődött rám a figyelem. Lelkes, tetterős és bátor emberekre volt szükség, akik az új helyzetben megtalálták a nemzeti érdekek érvényesítéséhez szükséges eszközöket és módokat. Fiatal voltam, s úgy látszik, bennem találtak meg az alkalmas embert. Az Óbecsei Magyar Népkör abban az időben úgyszólván halálán volt. Egy-két könyvszekrényével kocsmáról kocsmára vetődött, s éppen ott akadt meg, ahol a kocsmáros abból az egy-két törzsvendégből valami kis üzleti lehetőséget kiszagolt. Az Óbecsei Magyar Népkör 1925-ben már sehol sem kellett, s az Iparos Legényegylet, ahol menhelyet nyert, ha nem is hivatalosan, de kitesékelte. A népköri beszélgető asztalon ott állott egy cédula, ráírva egy felszólítás, hogy költözzünk ki. A Magyar Népkör hontalanná vált. Ekkor választottak meg engem elnöknek.

1925. március havában választottak elnökké. Augusztus harmadikán már aláírtuk a Népkör székházára vonatkozó adásvételi szerződést, s a vételárat teljes összegében kifizettük. 200 000 dinár kamatmentes kölcsönt gyűjtöttem össze, úgyhogy az adásvétel megköthető volt. A megvásárolt házat átalakítottuk, s még az évben

•

működésünket az új székházban megkezdettük. A siker váratlan nagy volt. A kétkedők és rosszakarók elhullottak. A munka megindult.

Kezdetben csak Óbecsére szorítkozott. Egymástután vettük elő a klasszikusokat és moderneket, élesztgettük az ismereteket, és melegedtünk a kultúra tüzeinél. Az Óbecsei Magyar Népkör háza minden magyar menedéke lett, a magyar nemzeti gondolat védővára. Így tekintette ezt a szerb hatalom is, s eszerint is bánt el velünk. A kamatmentes kölcsönök visszafizetésének ígéretét nem ámitásnak szántuk. A magyar kultúra ígérete szent volt. Valahányszor összegyűltünk, áldoztunk is ennek a célnak. Részből ezekből az összerőkből, részben a korcsmáros által fizetett bérösszegekből, részben a nagyobb ajándékokból a kölcsönvett egész összeget visszafizettük. A Népkörnek így egy tiszta tehermentes házat szereztünk.

Hangsúlyozom, hogy semmiféle segélyben nem részesültünk, hivatalos helyektől nem kértünk, nem kaptunk. Mindent a magunk erejéből teremtettünk meg. Közben a Népkör jelentősége Óbecse határain is túlterjedt. 1928-ban rendeztük meg a Népkör hatvanéves jubileumát. Ez országos ünnep volt. Innen senki sem hiányzott. A vajdasági magyarság öntudatának születési napja volt e nap. Mindenki így emlékezik erre vissza. Dr. Deák Leó így ír róla: „Erre a jubileumra mi, az úgynevezett Vajdaság magyar kultúrintézményeinek reprezentánsai szorongó szívvel mentünk, részben atrocitásoktól féltünk, részben a mi speciális magyar kultúránknak ellaposodásától tartottunk, de amit ott a Te vezetésed alatt álló jubileumon tapasztaltunk, az példaadás volt részünkre, fellélegzés, jótékony injekció, hogy nem veszett el a múltból nehezen átmentett kultúra, sőt annak regenerációja előtt állunk. Könnyes szemmel élveztük az ünnepséget, és már akkor Benned láttuk a magyar kultúrának méltó reprezentánsát.” Ettől kezdve az Óbecsei Magyar Népkör nemcsak a becsei egyesületek között emelkedett vezetői rangra, de országos értelemben is az elsők közé ugrott. Ettől kezdve a Népkör nélkül úgyszólván semmiféle kultúrmegmozdulás nem történhetett, viszont ez az ünnep a kultúrmegmozdulások egész sorát váltotta ki.

1928-ban a hatvanéves jubileum alkalmával rendeztük meg az első vajdasági magyar írói találkozót. Ott voltak néhai Szenteleky

Kornél, a közben budapestivé vált Fekete Lajos, Csuka Zoltán, s budapesti menedékében élő Farkas Geiza és még nagyon sokan mások. Az irodalmi társaságról volt szó, az írók megszervezéséről, az irodalmi folyóirat megalapításáról. Addig az írók csak a napilapokban jelentkezhettek, majd pedig a Csuka Zoltán által kiadott *Képes Vasárnap* irodalmi mellékletében a *Vajdasági Írásban*. Arról volt szó, hogy a *Vajdasági Írást* irodalmi folyóirattá kell kifejleszteni, természetesen önállóan, megfelelő külsőben. Ez a kezdeményezés később sikerült is, s a *Vajdasági Írás* jó ideig fennállott, míg a bácskai közönyben el nem sülyedt s meg nem fulladt. De az eszme továbbélt.

A *Vajdasági Élet* [sic!] utódja a *Kalangya* volt. Szenteleky és Csuka alapította. A megbeszélések itt folytak, Óbecsén. Minden innen indult el, és ide tért vissza. A *Kalangya* megindult, s mikor el kellett buknia, ismét talpra állott, Szenteleky halála után. Ekkor már a hivatalos magyar körök is érdeklődtek utána. Így sikerült mai napig is fenntartani. Az *Új Kalangyát* Szirmai Károly hívta életre, s kezdettől fogva mi ketten vagyunk szerkesztői.

Szenteleky halála után megalkottuk a Szenteleky irodalmi társaságot. Más módunk nem volt rá, tehát a becskereki Közművelődési Egyesület (a volt Demke) kereteit használtuk fel. Szép ünnepek keretében megkezdődtek a „székfoglalók”. A Közművelődési Egyesületet a hatóság betiltotta, s akkor mi is megszűntünk. A Szenteleky társaság elnöke én voltam. A lelki Szenteleky társaság azonban tovább működött. Néhány év múlva újból próbálkoztunk. Megalkultunk önálló alapszabályokkal. Ekkor újból engem választottak elnökké. De az újvidéki rendőrség és az újvidéki bánóság megint elgáncsolta az egész mozgalmat. Az újonnan megalakult Délvidéki Közművelődési Egyesület indítványomra alapszabályába iktatta mint programot a magyar irodalmat is, s úgy tervezte, hogy az írók külön szakosztályban dolgozunk, de ez a közbejött események miatt eddig meg nem valósulhatott.

Munkásságom során majdnem minden jelentősebb helyen tartottam előadást. Természetesen mindenütt csakis meghívásra. Nagybecskereken, Szabadkán, Zomborban, Újvidéken, Magyar-kanizsán, Bácsstopolyán stb. Nem tudtam volna annyi cikket írni,

•

amennyit el ne helyezhettem volna bármelyik lapban. Az volt a hiba, hogy annyit áldoztam a helyi mozgalmaknak, hogy már nem volt érkező időm a tollforgatásra. Nemcsak napilapok, de szépirodalmi lapok is kitüntettek meghívásukkal. Csak példaképpen említem meg, hogy Csuka János hírlapjának éppen asztalomon fekszik meghívója: „...az lenne a kérésem, hogyha időd engedi és van valami mondanivalód, légy szíves, és keresd fel soraiddal a *Hírlapot*. Mindig örömmel közlöm dolgaidat, akármilyen természetűek is.” Óbecsén természetesen nagyon sokszor szerepeltem, és hosszú ideig szerkesztője voltam a *Tiszavidéknek*, éspedig egészen a megszűntéig, majd pedig később a *Kis Tiszavidéknek*. Így napszámoskodtam, ahol csak lehetett és persze kellett is.

A becseiek elnökségem alatt a Népkör örökös tiszteletbeli tagjának választottak, és a kör részére megfestették arcképemet. Így rótták le hálájukat. Tizenhárom évi elnökösködésem után tiszteletbeli elnökké választottak ugyanazon jogokkal, amelyek a mindenkori megválasztott elnököt illetik. (Az alapszabályok intézkednek így. Természetesen ezekkel a jogokkal nem élek.) A Népkör 73 éves fennállása alatt ezt a tisztelet egyedül csak én értem el. Megválasztásom idején a közgyűlés meghagyta, hogy munkásságom és érdemeim megörökítendőek, de ez nem történt meg a következő elnökök alatt. Ha megtörtént volna, nem kellene ezt a leveletem megírnom.

Nemcsak a népköri házat szereztem meg, de később az egész berendezést is, székeket, asztalokat, biliárdot stb. Csak megjegyzem, hogy később, midőn a népköri vendéglő nem volt kifizető vállalkozás, e nélkül a berendezés nélkül a Népkör nem is működhetett volna. Ugyanis ha a vendéglős elvitte volna berendezését, csak a puszta falak maradnak meg. Ez persze egy újabb halállal lett volna egyenlő. Így azonban mindig fennakadás nélkül tudtunk működni.

Egyik legnagyobb érdememnek tartom azt a senki által el nem ismert, de nem is észlelt eredményemet, hogy a Népkör körül megszerveztem a magyar értelmiséget, vagy ha úgy tetszik, középosztályt. Az értelmiségnek a legnagyobb része kiköltözött az Anyaországba az összeomlás után. Az itt maradtak jó része elhalt vagy munkára képtelen lett. A zsidókat a szerbek terrorizálták, s mindentől visszavonultak. Egy kis részecske pedig arisztokratáskodásból nem vett

részt a munkában. Hirtelen olyan hézag támadt sorainkban, hogy minden akció megfeneklésétől lehetett tartani. Ekkor alapítottam meg a szerda estét. Évekig tartott, míg az ügyvédné mellé le lehetett ültetni a kereskedő feleségét, a kishivatalnokné mellé az orvosnét, a középbirtokos felesége mellé a tanítónét. Behoztam az egy asztal rendszert. Feleségemmel együtt ott voltunk közöttük, áthidaltuk az ellentéteket, témákat kerestünk, közös munkákat szerveztünk. Éveken keresztül fáradoztunk, míg a társaság összekovácsolódott. Mindig úgy viselkedtünk velük szemben, mint a házigazdák vendégeivel. Hallatlan energiát pocskéltunk erre a munkára. De végén is kialakítottunk Becsén egy középosztályt, mely egységesen készen állott a munkára és áldozatra. Évekig minden szerdán fél kilenckor pontosan ott voltunk a Népkörben, a végén mindenki tudta, hogy szerdán, ha mást nem, bennünket ott talál a Népkörben. Ha mi nem vagyunk ott, mindjárt az első visszafordul. Mindenkinél mi voltunk az összekötő kapocs. Végül oly népszerű lett a népköri szerdaeste, hogy az emberek már programba állították, s a viláért el nem mulasztották volna.

A szerda estéken összeszokott asszonyokkal lehetett azután megoldani a csecsemővédelmi akciót. Ennek a mozgalomnak megindítása és megszervezése a feleségem érdeme. Tapintatosan ez is úgy volt megcsinálva, hogy nem volt elnöknője. Senki sem lehetett féltékeny, így mindenki szívesen dolgozott.

Részt vettem a zombori kultúrparlament munkájában. Ott hízelgően mindjárt lelki vezérnek kiáltottak ki.

Elnökségem alatt a Népkör könyvtárát ötezer kötetre szaporítottam. Ebben az egy irányban kaptam hivatalos helyről segítséget, azaz néhány száz kötet ajándékot. A többit saját erőnkől szedtük össze. (Jellemző, hogy az utolsó egy-két évben szaporulat nem volt. Pedig a könyv volt a legnagyobb propagatív eszközünk. Mikor a Népkört átvettem, alig volt 1500 könyvünk. Ebben az arányban állítottuk be a könyvszekrényeket is.)

Elnökségem alatt alapítottam meg az írók és költők jutalmazására az ezüstkoszorús ünnepet, amelynek mindig vajdasági jelentősége volt. Az ezüstkoszorút eddig Szirmai Károly, Cziráky Imre és Herczeg János kapták meg.

Magyar önképzőkört tartottam fent, s azon állandóan előadtam. Azon fiúk és lányok egyaránt részt vettek. A szerbek ebből kovácsoltak ellenünk tőkét. Úgy engem, mint a gyerekeket feljelentették a szolgabírósnál, a gimnáziumban, az ügyészségnél, s végül az ügyvédi kamaránál. Engem emiatt le is zártak tiltott összejövedelek tartása címén. Fiamat, aki egyben a *Vagyunk* diáklap szerkesztője is volt harmadmagával a gimnáziumból kicsapták. A sajtóperben azonban a törvényszéknél mindnyájunkat felmentettek. Az ügyvédi kamara ellenem az eljárást nem indította meg.

A Délvidéki Magyar Közművelődési Szövetség helyi szervezőbizottságának elnöke voltam, s mint ilyen még a szerbek alatt szerveztem meg a helyi fiókot 5000 taggal.

A helyi ev. egyház ügyésze vagyok. Míg a németekkel együtt tudtunk dolgozni, egyh. megyei ügyész is voltam, s az időben az egyházi ügyek súlypontja is Becsén volt. Tagja voltam az alkotmányozó egyházi zsinatnak mint zsinati atya!

Elnöke vagyok az Óbecsei Népbanknak, és pedig fizetés nélkül. A magyar kiskölcsönöket favorizáltuk. A Népbank épületét modern üzletházzá alakítottuk át. Ezt a bank nekem köszönheti.

A mezőgazdaság terén is van némi kis érdemem, mint minden intelligens gazdának, aki állandóan tanult, az újításoknak propagandát csinált.

Kedves Kálmán! Arra sincs időm, hogy levelem elolvassam és átjavítsam. De 21. pontként még megjegyzem (talán ez lesz a szerencsés pont), hogy jún. 8-án a Kisebbségi Intézet meghívására Pécssett, az egyetem aulájában láthatóan szép sikerrel előadást tartottam. A Janus Pannonius Irodalmi Társaság felszólított, hogy velem az összeköttetést tartsam fenn. Előadásomat meg akarja jelentetni a *Sorsunk* című folyóiratában.

Mindnyájan nagyon hálásak vagyunk Neked. Isten áldjon meg! Szeretettel ölel Benneteket, Sáríkána kézcsokom küldöm.

1941

DRASKÓCZY EDE BIBLIOGRÁFIÁJA

Draskóczy Ede művei

- Dr. D. E. [Draskóczy Ede]: Jozity Mladen. *Tiszavidék*, 1922. augusztus 13. 2.
- d. e. [Draskóczy Ede]: A beteg kultúra. *Tiszavidék*, 1923. január 21. 1–2.
- D. [Draskóczy Ede]: A tekintély tisztelete. *Tiszavidék*, 1923. május 13. 1.
- d. e. [Draskóczy Ede]: A kisbirtokosokhoz. *Tiszavidék*, 1923. július 29. 1–2.
- d. e. [Draskóczy Ede]: Tervezgetés [Hajójavitó üzem a csatorna torkolatánál]. *Tiszavidék*, 1923. szeptember 2. 1–2.
- D. [Draskóczy Ede]: Bácskai és bánati gazdák szombori gyűlésének tanulságai. *Tiszavidék*, 1923. szeptember 16. 1–2.
- d. e. [Draskóczy Ede]: A trónörökös. *Tiszavidék*, 1923. október 28. 1.
- d. e. [Draskóczy Ede]: Mens sana in corpore sano. *Tiszavidék*, 1923. december 2. 1–2.
- (d.) [Draskóczy Ede]: Hitközségi közgyűlés [Belváros]. *Tiszavidék*, 1923. december 30. 2.
- Kultúrelőadások [II. est: Draskóczy Ede az erdélyi irodalomról]. *Tiszavidék*, 1924. február 24. 3.
- d. e. [Draskóczy Ede]: Végre [Az egyesületek együttműködéséről]. *Tiszavidék*, 1924. február 10. 1–2.
- d. e. [Draskóczy Ede]: Elektromos kultúr hullámok [A rádiótelefonról]. *Tiszavidék*, 1924. március 16. 1–2.
- (D.) [Draskóczy Ede]: Bűnt követ el [A kivándorlásról]. *Tiszavidék*, 1924. november 30. 2.
- d. e. [Draskóczy Ede]: Nagy Péter király szobra. *Tiszavidék*, 1924. november 30. 1–2.; [Az eseményhez:] A szoborleplezési ünnepély programja. *Tiszavidék*, 1924. november 30. 2.; Városunk ünnepe. *Tiszavidék*, 1924. december 7. 1–2.
- Dr. Draskóczy Ede: Jókai Mór. *Tiszavidék*, 1925. április 26. 1–2.
- d. e. [Draskóczy Ede]: Az igazságszolgáltatás. *Tiszavidék*, 1925. november 22. 1.
- Dr. Draskóczy Ede: Elnöki jelentés a Népkör választmányának és tisztviselőkarának 1925. évi működéséről. *Tiszavidék*, 1926. január 24. 1–2.

- d. e. [Draskóczy Ede]: A kék postakocsi. *Tiszavidék*, 1926. június 13. 2.
- d. e. [Draskóczy Ede]: A július 27-iki képviselőtestületi ülés. *Tiszavidék*, 1926. augusztus 1. 1–2.
- A Tiszavidék t. olvasóihoz! [Előfizetési felhívás]. *Tiszavidék*, 1926. december 19. 2. és december 26. 2. – Munkatársaink között a helyi magyar társadalom legkiválóbb tagjait találjuk, akik arra törekszenek, hogy olvasóinknak mindig elsőrendű szórakoztató és hasznos, nevelő-tanító olvasmányokkal szolgáljanak.
- Dr. Draskóczy Ede: Elnöki megnyitóbeszéd a Magyar Népkör január 30. közgyűlésén. *Tiszavidék*, 1927. február 6. 1–2. és február 13. 1–2.
- Dr. Draskóczy Ede elnöki jelentése a Népkör választmányának és tiszviselőkarának az 1927. évi működéséről. *Tiszavidék*, 1928. február 19. 2–3.
- Dr. Draskóczy Ede: A becsei padok. *Tiszavidék*, 1928. április 8. 4. [Húsvéti melléklet]
- Draskóczy Ede: Írók kézfogója. *Vajdasági Írás*, 1928. október 7. 85–86. In *Ugart kell törnünk. Válogatás a Vajdasági Írásból*. Újvidék, 1983, Forum Könyvkiadó, /Hagyományaink, 12./, 254–255.
- Draskóczy Ede: Ünnepi beszéd a sztáribecseji Magyar Népkör 60 éves jubileumi díszközgyűlésén. *Vajdasági Írás*, 1928. december 2. 321–324.
- Draskóczy Ede: Magyar mentalitások, magyar irodalmak. *Vajdasági Írás*, 1928. december 23. 417–420.
- Dr. Draskóczy Ede elnöki megnyitóbeszéde a Magyar Népkör 1929. évi március hó 10-ikén tartott közgyűlésén. *Tiszavidék*, 1929. március, 17. 1–3.
- Draskóczy Ede: Új Aurora. Irodalmi Almanach 1929. Bratislava–Pozsony. *Vajdasági Írás*, 1929. április–május, 6–7. sz. 385–389.
- Draskóczy Ede: Dilettantizmus. *Vajdasági Írás*, 1929. augusztus, 10. sz. 109–117.
- Dr. Draskóczy Ede: Emlékezés dr. Szász Istvánról. *Tiszavidék*, 1929. december, 8. 2–3.
- Draskóczy Ede: A becseji szerzők estjén. *A Mi Irodalmunk*, 1931. május, 24. 26–27.
- Draskóczy Ede: Kincsesládánk és őrizője. *Kalangya*, 1932. augusztus, 4. sz. 209–213.

- Draskóczy Ede: Farkas Geiza regénye: „A fejnélküli ember”. *Kalangya*, 1933. május, 5. sz. 349–353.
- Draskóczy Ede: Levél egy élőhöz. *Kalangya*, 1933. október, 10. sz. 591–596. [Szenteleky-nekrológ]
- Draskóczy Ede: Bizonyítás egyszerű utakon. *Kalangya*, 1934. március, 3. sz. 165–171.
- Dr. Draskóczy Ede: Elnöki megnyitóbeszéd a Magyar Népkör 1933. április hó 2-án tartott közgyűlésén *Tiszavidék*, 1933. április 9. 2–3.; április 16. 2–3. és április 23. 2–3.
- d. e. [Draskóczy Ede]: A múlt héten [Az iskolákról]. *Tiszavidék*, 1933. július 9. 1.
- Draskóczy Ede: Irodalmi érték és népszerűség. *Kalangya*, 1936. november, 8. sz. 469–475.
- Draskóczy Ede: Törvényt ülünk [A vajdasági magyar irodalomról]. *Kalangya*, 1937. június, 3. sz. 97–104.
- Draskóczy Ede: Összefogás [A Szenteleky Társaságról]. *Kalangya*, 1937. október, 7. sz. 233–236.
- Draskóczy Ede: Üdvözlőbeszéd Cziráky Imre ezüstkoszorús ünnepségén. *Kalangya*, 1938. március–április, 3–4. sz. 97–101.
- Draskóczy Ede: Az első ábécé. *Kalangya*, 1938. március–április, 3–4. sz. 156–160.
- Draskóczy Ede: Kisebbség és erkölcsiség. *Kalangya*, 1940. július–szeptember, 7–9. sz. 289–295.
- Draskóczy Ede: Óbecse. In Csuka Zoltán szerk.: *A visszatért Délvidék*. Budapest, 1941, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat, 191–201.
- Draskóczy Ede: Hoztuk a zászlót... [Délvidéki írók Erdélyben]. *Kalangya*, 1943. július 15. 7. sz. 294–296.
- Draskóczy Ede: Regionalizmus. *Kalangya*, 1943. szeptember 15. 9. sz. 394–397.
- Draskóczy Ede: Magyar kisebbségi irodalom a Délvidéken. [Elhangzott a Délvidéki Szellemi Találkozón 1944. március 19-én a szegedi városa dísztermében.] *Délvidéki Szemle*, 1944. 6. sz. 244–251.

Draskóczy Ede és az óbecsei Magyar Népkör

Kultúrestek [Az egyesületek együttműködéséről]. *Tiszavidék*, 1924. február 3. 2.; (r.): Kultúrelőadások. *Tiszavidék*, 1924. február 17. 2.; Kultúrelőadások [II. est: Draskóczy Ede az erdélyi irodalomról]. *Tiszavidék*, 1924. február 24. 3.; (r.): Kultúrelőadások [III. est: Dr. Galambos Pál a magántulajdon szentségéről]. *Tiszavidék*, 1924. március 2. 2.; (r.): A kultúrelőadások [IV. est: Dr. Zelenay Miklós ügyvéd a büntetőjog fejlődéséről]. *Tiszavidék*, 1924. március 16. 2.; A Népkör V. kultúrestje [Dr. Varró János orvos a nizzai farsangról vetítéssel egybekötött előadása]. *Tiszavidék*, 1924. március 30. 2.

A Magyar Népkör első kultúrestje [Draskóczy Ede előadása Ady Endre költészetéről]. *Tiszavidék*, 1927. január 30. 3., február 6. 3.; Az I. kultúrest. *Tiszavidék*, 1927. február 13. 2.; A Magyar Népkör [II. kultúrestje: Frachbart Károly előadása Arany Jánosról]. *Tiszavidék*, 1927. március 6. 3.; II. kultúrest. *Tiszavidék*, 1927. március 13. 2.; A Magyar Népkör [III. kultúrestje]. *Tiszavidék*, 1927. április 17. 4.; III. kultúrest [Szenteleky Kornél előadása Madách Imréről]. *Tiszavidék*, 1927. május 8. 3–4.

(h): A kultúra egységfrontja felé [60 éves a Magyar Népkör]. *Tiszavidék*, 1928. február 19. 1.; A Népkör évi közgyűlése – Impozáns keretek között ülik meg az egyesület fennállásának hatvanadik évfordulóját. *Tiszavidék*, 1928. február 19. 1–2.; A Népkör I. kultúrestje [Dr. Müller Andor orvos a test és a lélek edzéséről]. *Tiszavidék*, 1928. április 1. 2–3.; A Magyar Népkör második kultúrestje. *Tiszavidék*, 1928. április 29. 3.; A Magyar Népkör II. kultúrestje [Galambos Ferenc a házasság történetéről]. *Tiszavidék*, 1928. május 6. 3.

Irodalmi találkozó városunkban. Folynak az előkészületek a Népkör 60 éves jubileumára. *Tiszavidék*, 1928. október 28. 1.; Szó és tett (60 éves a Népkör). *Tiszavidék*, 1928. november 11. 1.; A helybeli Magyar Népkör jubileumi ünnepségének programja. *Tiszavidék*, 1928. november 11. 2.; A hatvanéves Népkör – Üdv a vendégeknek! *Tiszavidék*, 1928. november 18. 1.; Nagyban folynak az előkészületek. *Tiszavidék*, 1928. november 18. 2.; Rovás. *Tiszavidék*, 1928. november 25. 1.; A 60 éves Népkör jubileumi ünnepélye. *Tiszavidék*, 1928. december 1. 2–3.; A siker részesei. *Tiszavidék*, 1928. december 1. 1–3.

Irodalmi találkozó. *Délbácska*, 1928. október 19. 3.; A becsei Helikon. *Délbácska*, 1928. október 27. 1.; A vajdasági magyar irodalom. *Délbácska*, 1928. november 4. 3.; A sztáribecseji Magyar Népkör jubileumi programja. *Délbácska*, 1928. november 9. 6.; Polácsi Lajos: Mit várunk a sztáribecseji irodalmi esttől? *Délbácska*, 1928. november 11. 9.; Becse ünnepe. *Délbácska*, 1928. november 18. 1.; A becsei Magyar Népkör 60 éves jubileuma. *Délbácska*, 1928. november 20. 3.

Közbeszólás. *Bácsmegeyi Napló*, 1928. november 20. 1.; László Ferenc: A vajdasági magyar Helikon. Képek a sztáribecseji Magyar Népkör jubileumi ünnepségéről és a vajdasági magyar írók találkozójáról. *Bácsmegeyi Napló*, 1928. november 20. 7.; A szépirodalmi folyóirat. *Bácsmegeyi Napló*, 1928. november 22. 1.; Fenyves Ferenc: Dr. Draskóczy Ede. *Bácsmegeyi Napló*, 1928. november 24. 17.; Cselekedjék! *Bácsmegeyi Napló*, 1928. november 25. 1.; [Prekomurjei:] Író és irodalom. *Bácsmegeyi Napló*, 1928. november 28. 1.

Arcunkat [a szégyen pírja égeti]. *Sentai Friss Újság*, 1928. november 21. 1.; Markovics Mihály: Vajdasági írók társasága. Képek a becsei Népkör jubileumáról. *Sentai Friss Újság*, 1928. november 21. 1.

November 17-én és 18-án ünnepli fennállásának hatvanéves jubileumát a sztáribecseji Magyar Népkör. A Népkör vezetősége megrendezi a vajdasági magyar írók első találkozóját. *Képes Vasárnap*, 1928. október 21. 34. sz. 17.

Nagy sikerrel zajlott[ak] le a becsei Magyar Népkör hatvanéves jubilaris ünnepségei. *Képes Vasárnap*, 1928. november 25. 39. sz. 6–9.

Ünnepi ének. A becsei Magyar Népkör 60 éves jubileumára írta, s az ünnepen szavalta Kováts Antal. *Délbácska*, 1928. november 25. 4.

Diószeghy Tibor: A Vajdasági Helikon. *Korunk*, 1929. január 1. sz.

A Magyar Népkör évi közgyűlése. *Tiszavidék*, 1929. március 17. 2.

A Magyar Népkör kultúrestje [Dr. Draskóczy Ede: Párisi benyomások]. *Tiszavidék*, 1931. március 8. 2.; A Népkör első kultúrestje. Dr. Draskóczy Ede felolvasása Párisról. *Tiszavidék*, 1931. március 22. 2.; A Népkör második kultúrestje. *Tiszavidék*, 1931. március 29. 2.; A helybeli szerzők estje a Népkörben. *Tiszavidék*, 1931. április 19. 2.; A Magyar Népkör kultúrestje [Draskóczy Ede, Cziráky (Fetter) Imre, Csizofszky István, Darvas Gábor és F. Galambos Margit. Részletek hangzottak el Szulik József és Szász István műveiből is.]. *Tiszavidék*, 1931. április 26. 2.;

A Népkör harmadik kultúrestje [Draskóczy Ede, Szenteleky Kornél, Szirmai Károly, Csuka Zoltán, Kristály István, Farkas Geiza és Borsodi Lajos]. *Tiszavidék*, 1931. május 10. 2.

Vidéki írók a Magyar Népkör szombati kultúrestjén [Borsodi Lajos, Borsodi Ferenc, Juhász Ferenc és Szenteleky Kornél]. *Tiszavidék*, 1932. február 7. 1.; A Népkör szombati kultúrestje [Borsodi Lajos Adyról]. *Tiszavidék*, 1932. március 13. 2.; A Népkör kultúrestje. *Tiszavidék*, 1932. március 20. 2.

Draskóczy Edéről

Esküvő. *Tiszavidék*, 1920. február 1. 2. – Dr. Draskóczy Ede ügyvéd kedden délután 4 órakor tartja esküvőjét a helybeli ev. ref. templomban Székely Mária úrleánnyal, dr. Székely Ignác ügyvéd kedves leányával.

[Draskóczy Ede a *Tiszavidék* élén]

Bácskay Bódog [halála]. *Tiszavidék*, 1922. szeptember 3. 2.; Bácskay Bódog temetése. *Tiszavidék*, 1922. szeptember 10. 3.; Felelős szerkesztő: Tihanyi Ernő. *Tiszavidék*, 1922. szeptember 10. 1.; Felelős szerkesztő: Dr. Draskóczy Ede. *Tiszavidék*, 1922. október 22. 1.; Felelős szerkesztő: Dr. Draskóczy Ede. Főmunkatárs: Rácz Imre. *Tiszavidék*, 1925. október 18. 1.; Felelős szerkesztő: Dr. Draskóczy Ede [egyedül]; *Tiszavidék*, 1928. február 5. 1.

Szabadságon. Dr. Draskóczy Ede lapunk szerkesztője családja kíséretében négyheti üdülésre külföldre utazott. *Tiszavidék*, 1924. augusztus 3. 2.

Csuka Zoltán: Apostolok küldettek. Draskóczy Edének [vers]. *Vajdasági Írás*, 1928. december 2. 324–325.

Fekete Lajos: Bízó szó az erősekhez. Draskóczy Edének s a *Vajdasági Írás* többi munkatársának [vers]. *Vajdasági Írás*, 1928. december 23. 423.

Megalakul a vajdasági magyar írók „Szenteleky Kornél” társasága. *Tiszavidék*, 1933. szeptember 24. 2.; Megalakul a Szenteleky Kornél irodalmi társaság október 22-én. *Tiszavidék*, 1933. október 15. 1–2.; A Szenteleky Irodalmi Társaság október 29-én alakul meg. *Tiszavidék*, 1933. október 22. 2.; Megalakult a Szenteleky Irodalmi Társaság. A Köz-művelődési Egyesület ezüst tulipánját dr. Várady Imre kapta. *Tiszavidék*,

1933. november 5. 2.; A Szenteleky Társaság első ülése. *Tiszavidék*, 1933. november 12. 3.; Megalakult a Szenteleky Irodalmi Társaság. A Társaság elnöke dr. Draskóczy Ede, titkára Cziráky (Fetter) Imre lettek. *Tiszavidék*, 1933. november 19. 2.

A Szenteleky Társaság első felolvasó ülése. *Tiszavidék*, 1934. március 4. 2–3.

Megyer József: A zombori ünnep. A Szenteleky Kornél Irodalmi Társaság március 14-i alakuló gyűlése. *Délvidéki Szemle*, 1943. 4. sz. 177–179. *Szenteleky Kornél irodalmi levelei 1927–1933*. Sajtó alá rendezte, és bevezetéssel ellátta Bisztray Gyula és Csuka Zoltán. Zombor–Budapest, 1943, Szenteleky Társaság, 403.

Egy jelentős Draskóczy-levél. 1937. okt. 21. [Fenyves Ferenc és Szenteleky Kornél]. In Szirmai Endre: *A magányos óriás*. II. köt. München–Stuttgart, 1979, 100–102.

Bori Imre: Irodalmi társulatok. In uő: *A jugoszláviai magyar irodalom története*. Újvidék, 1998, Forum Könyvkiadó – Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 288–295.

Kalapis Zoltán: Draskóczy Ede. In uő: *Életrajzi kalauz I*. Újvidék, 2002, Forum Könyvkiadó, 249–250.

Majtényi Mihály: Érzelmes utazás a becsei Helikonra. In uő: *A magunk nyomában*. Novi Sad, 1961, Forum Könyvkiadó, 7–22.

Majtényi Mihály: Mindennapi kenyerünk. In uő: *Szikra és hamu*. Novi Sad, 1963, Forum Könyvkiadó, 203–214.

Németh Ferenc: A Szenteleky Társaság. Egy irodalmi tömörülés ötvenöt évvel ezelőtti zászlóbontása. *Magyar Szó – Kilátó*, 1989. február 25. 16.

Péter László: Három Draskóczy Ede. *Marosvidék*, 2009. augusztus, 2. sz. 35–41.

PÉTER LÁSZLÓ
HÁROM DRASKÓCZY EDE

A magyar művelődés történetében azonos névvel három jeles férfiú tevékenykedett. Mind a három más-más területen, de mind a három a maga területén jelentős szerepet töltött be. Draskóczy vezetékneven több családot ismernek lexikonjaink. Föltehetően szögről-végről rokonok, de rokonsági fokuk kiderítése bonyolult és szempontunkból fölösleges föladat lenne. Távoli oldalági rokonság református. D. Gábor (1837–1903) gimnáziumi tanár Temesvárt hunyt el. Két gyermeke Máramarosszigeten született. Fia, szintén Gábor (1875–1935 után), bíró volt; lánya, Jörg Endréné D. Ilma (1880–?) költő, főügyész özvegye. D. Gábor fia D. László (1905–?) lelkész, öccse, István (1906–?) teológiai tanár.

A mi Draskóczy famíliánk evangélikus, és a *draskóczi és dolinai* nemesi előnevet viselte. Legrégebről ismert képviselője D. Sámuel (Harkács [ma Hrkáč Szlovákiában], 1794. febr. 26. – Harkács, 1864. ápr. 18.), D. Sámuel és Szontagh Klára fia, főszolgabíró, majd Gömör megyei alispán, evangélikus egyházmegyei főgondnok. 1830-tól a rendi országgyűlésben követ, 1836-ban alispán. Szemének megromlása miatt 1843-ban lemondott tiszteről. Fia, D. Gyula (Harkács, 1824. máj. 30. – Pozsony, 1873. márc. 23.) Rozsnyón végezte középiskoláit, Eperjesen evangélikus teológiát tanult, 1848–49-ben a Bocskay huszárok közt kapitányként harcolt. 1865–68 közt országgyűlési képviselő, 1871-től Sopron vármegye főispánja. Lánya, Vay Dénesné D. Klementina (1856–?), valószínűleg édesanyja után, katolikus volt.

Az évszámokat tekintve D. Gyula öccse lehetett D. Lajos (1834–1908) hódmezővásárhelyi evangélikus lelkész. Ő a város közéletében is élénk szerepet töltött be; városatya volt, a helyi szabadelvű párt elnöke, gazdasági egyesület, ipartestület elnöke is. *Hódmezővásárhely története* II/2. kötete (1993) Szeremlei Sámuelről vett idézetben így summázta tevékenységét: „páratlan buzgósággal és önzetlenséggel szolgálta a város közügyeit is, mely érdekében a *Hód-Mező-Vásárhely* hasábjain nagymérvű irodalmi munkásságot is fejtett ki.”

Öccse volt D. Ede, 1848-as honvéd, 1861–1867 közt evangélikus népiskolai tanító. Az ő nevét örökölte D. Lajos idősebbik fia.

Ennek öccse, D. Pál (1861–1899) ügyvéd, a *Hód-Mező-Vásárhely* című lap szerkesztője (1893–96), a Csongrád-Csanádi Evangélikus Egyházmegye főjegyzője, a helyi egyházközség ügyésze, a vásárhelyi sportélet föllendítője, a nyári színikör (1898) kezdeményezője és kiharcolója. Másik öccse D. Lajos (1868–1942), ugyancsak evangélikus lelkész, 1898-tól az eperjesi teológiai főiskolának tanára, később dékánja volt. Trianon után Pestre költözött, 1924-ben nyugállományba vonult.

Draskóczy Ede (1860–1935)

Draskóczy Ede Lajos Soma 1860. március 14-én született Hódmezővásárhelyen, az evangélikus paplakban. Apja az említett D. Lajos, édesanyja Nagy Klementin. Két házaspár is keresztszüleje volt: nagybátyja, D. Ede és Nagy Emma, valamint Kiss Gusztáv és Nagy Róza. Középiskoláit szülővárosában, a teológiát Pozsonyban, Halléban és Berlinben végezte. 1882-ben szentelték pappá, és kezdetben Vásárhelyen meg a fővárosban lelkészkedett. 1885-ben került Makóra. Alelnöke volt az Úri kaszinónak, alapítója és 1887. nov. 3-tól 1889. febr. 7-ig szerkesztője a *Makói Hírlapnak*, és két éven a *Makói Friss Újságnak*. Arcképét közli a *Csanád vármegye tíz évvel Trianon után* (1929) című gyűjtemény és *Makó monográfiájának* 5. (2002) és 6. kötete (2004).

A makói evangélikus egyház kezdetben Nagylakhoz, később Tótkomlóshoz tartozott. 1853-ban vált önállóvá. A megerősödött eklézsia 1863-ban az addigi lelkésztanító helyett külön lelkészi állást rendszeresített. 1854-től Szeberényi Andor (1824–1895); ő Nagylakra távozott. Egy évig Jeszenszky Nándor helyettesítette. 1857-től utóda a bátyja, Petőfi selmecbányai diáktársa (1837), Szeberényi Lajos (1820–1875) később hírlapíró, író, teológiai tanár lett. Őt 1860 végén a szegedi gyülekezet hívta meg. (Szegeden adta ki 1861-ben Burger Zsigmond betűivel emlékezését *Néhány év Petőfi életéből* címmel.) 1861-től Kemény József; 1881-től Kemény Lajos lett a lelkész. Nevéhez a templomépítés kezdeményezése fűződik.

A megvalósítás érdeme azonban Draskóczy Edéé. Erről valamilyeni várostörténeti mű egyértelműen bizonyoságot tesz. Az építkezés

•

1903. május 4-én kezdődött, és az új templomot december 13-án már föl is szentelték. A helyi egyház hívőinek száma a XX. század elejére ötszáz fölé emelkedett.

Draskóczy Ede fél évszázadon állt a makói evangélikus egyház élén. Pappá szentelésének ötvenedik évfordulója alkalmából, hívei emléktáblán örökítették meg érdemeit. Szövegét a várostörténeti monográfia is közli:

„EMLÉKEZZETEK ELÖLJÁRÓITOKRA, AKIK
NEKTEK AZ ISTEN IGÉJÉT HIRDETTÉK.”
A NAGY APOSTOL EZEN INTÉSÉT KÖVETVE
HELYEZTÜK IDE EZEN EMLÉKTÁBLÁT
DRASKÓCZI ÉS DOLINAI DRASKÓCZY EDE T. B.
FŐESPERES
LELKÉSZÜNK ÉRDEMEINEK ELISMERÉSÉUL,
AMELYET A TEMPLOM FÖLÉPÍTÉSÉVEL SZERZETT
HŰSÉGES LELKIPÁSZTORI
SZOLGÁLATÁNAK 48. ÉVÉBEN, LELKÉSSZÉ TÖRTÉNT
FÖLAVATÁSÁNAK 50. ÉVFORDULÓJÁN:
1932. ÉVI JÚLIUS HÓ 9. NAPJÁN
HÁLÁS HÍVEI.

A gyászjelentés szerint – csaknem pontosan három évre rá, 1935. július 8-án – életének 76., apostoli munkásságának 53., makói lelkestségének 50., házasságának 50. évében, hosszú szenvedés után csendesen elhunyt.

Draskóczy Ede (1891–1945)

Özvegyén és Lajos öccsén kívül három gyermeke gyászolta. D. Pál, D. Ede és Bóna Pálné D. Emma. Menyén, D. Edéné Székely Márián, vején, Bóna Pálon kívül unokái, ugyancsak Ede és Pál.

Draskóczy Ede Jenő 1891. november 21-én született Makón, az evangélikus paplakban. A keresztlevelén még a következő neveket olvassuk. Apja a vele azonos nevű lelkész, édesanyja Ott Emma. Keresztapja dr. Draskóczy Pál ügyvéd és Ott Lujza kisasszony. A

keresztelő lelkész Draskóczy Lajos hódmezővásárhelyi evangélikus lelkész. Kalapis Zoltánnak (1928–2005) a *Híd* című újvidéki folyóiratban közölt *Életrajzi kalauza* (1999) alapján életrajzát tömören így foglalhatom össze. (Kötetben is megjelent 2002-ben.)

Elemibe és gimnáziumba szülővárosában járt. Érettségi után főiskolai tanulmányait a kecskeméti református jogakadémián végezte, és befejezése után egy évre Bécsben tájékozódott, majd 1913-ban a kolozsvári egyetemen szerzett jogi doktorátust. Joggyakornokként 1916-ban az óbecsei (ma Bečej Szerbiában) járásbíróságra, majd az újvidéki (Novi Sadi-i) törvényszékre került. 1920. február 3-án Óbecsén feleségül vette principálisának, dr. Székely Ignác ügyvédnek és Geiger Teréznek leányát, Székely Máriát (1895–1992).

Ez már Trianon után volt, s azzal a döntéssel járt, hogy nem tér haza a csonka országba, hanem a szerb királyság, a későbbi Jugoszlávia területén marad. Örökölte apósának praxisát, és hamarosan Óbecsének és környékének egyik vezető jogi szakembere, jól kereső ügyvédje lett. Ötvenlánynyi (egy lánccal 2200 négyszögöl) tanyás birtokra tett szert. Helyi újságot indított és szerkesztett *Tiszavidék*, majd *Kis Tiszavidék* címmel. Ő lett az Óbecsei Népbank elnöke. Zöldfás utcai nagy családi házat kényelemmel rendezte be.

A nagyközség közéletének egyik főszereplőjévé emelkedett. Művelt irodalomkedvelőként az 1920-as évektől bekapcsolódott az akkor kibontakozó vajdasági irodalmi életbe. Ezt főként Szabadkán a *Bácsmezei Napló* szerkesztőségében a szegedi emigráns publicista, Dettre János (1886–1944) szorgalmazta, másrészt a félig szerb ósziváci (Sivac) orvos, a Stankovićból Szenteleky Kornéllá (1893–1933) hasonult tollforgató ösztönözte. Ez utóbbi főként az erdélyi magyar írók, az Erdélyi Helikon példájára kezdte szervezni a vajdasági írástudókat. Dettret 1925-ben kiutasították az SZHSZ Királyságból, így a föladat Szentelekyre maradt. (A szabadkai Fenyves Ferenc ugyan féltékenyen próbálta őrizni elsőbbségüket, de tőle csak ármánykodásra tellett.) Szentelekynek legjobb, legmeghittebb barátja és küzdőtársa Draskóczy Ede lett.

A lelkes irodalomtudós, Bisztray Gyula (1903–1978) egyetemi magántanár és Szenteleky másik fáradhatatlan munkatársa, a kitűnő költő, műfordító, Csuka Zoltán (1901–1984) összegyűjtötte, és a

•

Szenteleky Társaság kiadásában Zombor–Budapest helyjelöléssel 1943-ban megjelentette a „Vajdaság Kazinczyjának”, Szentelekynek 1927-től haláláig folytatott irodalmi levelezését. (A kötet könyvritkaság. Nincs meg sem a szegedi egyetemi könyvtár, sem a Somogyi-könyvtár állományában. Mint a vajdasági magyar irodalom alapműve megérdemelné a hasonló kiadását.) Ebből egyértelmű, hogy Szenteleky legfőbb bizalmasa, akinek nézeteit őszintén kifejtette, akivel elgondolásait megvitatta: Draskóczy Ede volt. Bori Imrénék Szentelekyről írott kiváló monográfiájában (*Szenteleky Kornél*. Újvidék, 1994) sajnos nincs névmutató, amelyből kitűnnék, hogy a Draskóczynak írott sok-sok levélből vett idézetnek milyen fontos irodalomtörténeti forrásértéke van. Vajda Gábornak Borival ugyan vitázó, de szintén értékes szempontokat fölmutató műve (*A muszáj-Herkules*, Szabadka, 1997) ugyancsak azt bizonyítja, hogy Szenteleky életműve elválaszthatatlan Draskóczy Edétől.

Ez az életmű nem nagy terjedelmű, mert Draskóczy Ede nem volt az írásnak olyan megszállottja, mint barátja, Szenteleky. De irodalomszervező szerepe mellett előadásokat tartott, könyvbírálatokat írt; egy karcsú kötetet alighanem megérne a *Vajdasági Írásban* (1928–29) és a *Kalangyában* (1932–44) szétszórt írásainak gyűjteménye.

Szenteleky korai halála után Draskóczy Ede – Szirmai Károly társaságában – a *Kalangya* szerkesztője lett, majd szervezője és egyik vezetője a barátjának emlékezetére és nevére 1934. február 25-én Nagybecskerekén megalakított irodalmi társaságnak. Gyanúm szerint oroszlánrésze van a Szenteleky-levelezés kiadásában is.

Kalapis Zoltán szerint Szenteleky a mecénás szerepénél is többet szánt Draskóczynak: „a szellemi élet vezéri magaslatán látta őt”. Úgy ítélte meg barátját, hogy erre alkalmassá teszi „higgadt, helyes és magyar életszemlélete, összefogó, teremtő ereje”. Buzdította is barátját, kéziratot kért tőle, sürgette. Draskóczy maga is igazodott Szentelekynek emelkedett stílusához.

A délvidéki magyar irodalom kisebbségi évei címmel 1941-ben írott összefoglalásában Herceg János a *Kalangya* kapcsán 1937-ről beszámolva így minősítette: „Ekkortájt írja Draskóczy Ede, kit műveltsége és hivatástudása méltán emelhetett volna vezéri magaslatra, *Törvény ülünk* című tanulmányát, amely a helyzeti okokra

támaszkodva egyszer s mindenkorra megszabja mozgalmunk irányát.” (*Összegyűjtött esszék, tanulmányok*. Belgrád, 1999. 1. k. 162.) Majd később: „Szirmai Károly és Draskóczy Ede szerkesztésében a *Kalangya* sokkal több volt, mint irodalmi folyóirat, ők már egészen közel jutottak a Szenteleky által megjelölt célhoz: kisebbségi lapot szerkesztettek, amelyben állandóan felszínen tartották a magyar sorskérdéseket.” (Uo. 174.) Óbecse művelődési képét fölvezolvá 1978-ban szintén azt emelte ki, hogy Draskóczy volt az összekötőkapocs a magyar politikusok és a *Kalangya* között (uo. 3. k. 739). Szenteleky nem volt alkalmas tárgyaló fél a vajdasági magyar urak társaságában: Draskóczy sikeresen helyettesítette, így szolgálta a magyar irodalmat. Népszerű volt az írók közt is társadalmi és politikai különbség nélkül. „Ez azonban korántsem volt valamilyen elvtelen leereszkedés vagy egyenlődsdi. Nagyon is tudott különbséget tenni tehetség, korszerűség és ízlés dolgában...” (uo. 740).

A Délvidék visszacsatolása után, úgy látszik, szükségesnek mutatkozott, hogy ki-ki számot adjon a szerb uralom alatti magatartásáról. Óbecse bírása és jegyzője 1941. augusztus 27-én kiállított *Községi bizonyítványában* 12 pontba sorolta Draskóczy Ede érdemeit a kisebbségi elnyomatás alatt. Az első: „A helybeli és vajdasági magyar művelődési mozgalmak egyik vezére volt.” Azután sorban így: 1925-ben a Magyar Népkör elnökévé választották. (Tizenhárom évi elnökség után örökös díszelnök lett.) Kétszázezer dinár kamatmentes kölcsönt gyűjtött össze a Népkör székházának megvásárlására. A Népkör könyvtárát 1500-ról 5000-re szaporította. 1928-ban a Népkör 60 éves jubileumát országosan megünnepeeltette. Ugyanakkor megrendezte a vajdasági magyar írók első találkozóját. Ebből született az első vajdasági magyar folyóirat, a *Vajdasági Írás*, amelynek egyik szerkesztője lett. „A *Vajdasági Írás* utódjának, a *Kalangyának*, ma is egyik szerkesztője.” A szerbek fölöszlatta Szenteleky Társaság megalakítója és elnöke volt. A fölöszlatás után 1937. augusztus 21-én, Szivácon megalakított második Szenteleky Társaságnak szintén ő lett az elnöke. (A magyar uralom alatt harmadszor, 1943-ban, Zomborban megalakult társaság elnökévé Herczeg Ferencet választották.)

A vajdasági írók jutalmazására a Népkör elnökeként *ezüstkoszorús* kitüntetést alapított. „A magyar önképzőkör létesítője és

•

vezetője, ami miatt gyermekeit a középiskolákból kicsapták, illetve megbüntették, őt magát pedig elzárták.” „Még a szerb katonaság kivonulása előtt a nemzetőrség szervezésében részt vett, s mint ilyenek élete nem volt biztonságban. Nevezett a felszabadulás első napjaiban [1941. ápr. 11.] a városparancsnok helyettese, majd a járásbíróóság ideiglenes vezetője volt.”

Érthető, ha mindezek után 1944 őszén el kellett hagynia munkálkodásának színhelyét. Családjával Budapestre menekült. A főváros ostromakor, 1945. január 13-án, délután 2 órakor, az Akadémia u. 5. sz. házat, amelyben meghúzódott, bomba érte. Holtteste a romok alól nem került elő. Csak 54 éves volt!

Draskóczy Ede (1921. december 7.)

A Makón született Draskóczy Ede élete Óbecséhez és Vajdasághoz fűződött; Óbecsén, 1921. december 7-én született fiáé ismét Makóhoz. Draskóczy Ede Kalapis Zoltánnak az édesapjáról megjelent életrajzi vázlatára válaszolva, 2000. január 11-én ezeket írta: „Jó apám felnőtt korában tanult meg szerbül, mert szerbül kellett tárgyalni, szerbül kellett vezetni az irodát. Én már másik generáció voltam, szerb elemi és gimnáziumot végeztem. Ismertem a szerb irodalmat, érzékelttem a szerb történelmi gondolkodást, szerb nyelven szerb érvekkel szemben is vitaképes voltam.” Főlelevenítette gyermekkori emlékeit: „A házunk nyitott volt a magyar kultúra emberei előtt, és a vidékiek igencsak ott is éjszakáztak nálunk. Ha Szenteleky, Szirmai érkeztek, az én dolgom volt, hogy fiákerrel menjek ki eléjük az állomásra, illetve ha Várady Imre bácsi Bánátból [Nagybecskerekéről] érkezett, a kishajóhoz.”

Az imént említett önképzőkörből, amelynek üléseit vasárnap délutánonként az ügyvédi irodában tartották, nőtt ki *Vagyunk* címmel kis diákújságjuk, amely miatt a becsei gimnáziumból a hetedik gimnazista Draskóczy Edét kicsapták. Ezért volt kénytelen tanulmányait az újvidéki szerb gimnáziumban folytatni és befejezni. Erre az iskolára egy rossz szava sincs: „erős és jó iskola volt”. Irodalomra (persze szerb irodalomra) a magyarul kiválóan beszélő és a magyarsággal szemben elfogulatlan, 1976-ban magyar

Bazsalikom-díjjal jutalmazott író, Mladen Leskovac (1904–1990) tanította. „Neki köszönhetem – úgymond Draskóczy Ede –, hogy abban az időben igen alapos tájékozódást szereztem a szerb és a horvát irodalomban.” Elismeréssel emlékezik igazgatójára, az európeér úriemberre, Branko Magaraševićre (1892–1986). „Engem itt abszolút korrektül kezeltek...”

Jogi tanulmányait 1940 őszén a belgrádi egyetemen kezdte. A Délvidék visszacsatolása után a pesti egyetemen folytatta, és 1944-ben doktori oklevelet szerzett. A fővárosban kezdte meg ügyvédjelölti gyakorlatát. A katonai behívónak nem tett eleget: bujkált, amíg a szovjet csapatok be nem vonultak. Édesapjának tragikus halála után, 1945 tavaszán apjának szülővárosába, nagyapjának működési területére, Makóra tért vissza.

Azonnal bekapcsolódott a földreform munkájába. Az év végéig a Csanád Megyei Földbirokozrendező Tanács jegyzőjeként működött. Utána ismét ügyvédjelölt lett, majd az 1948 februárjában megszerzett bírói-ügyvédi vizsgája után 1948. május 1-jétől ügyvédként működött a Szegedi Ügyvédi Kamara tagjaként. 1953. március 15-én társaival megalapította a Makói 1. sz. Ügyvédi Munkaközösséget. A két makói ügyvédi munkaközösség 1965. december 31-i egyesítésétől a Makói Városi Ügyvédi Munkaközösség vezetője. Mint édesapja és nagyapja, tevékenyen részt vett a helyi közéletben. 1963 és 1985 közt tagja volt a városi tanácsnak. Hosszú időn át tagja volt a Népfront városi elnökségének, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat helyi elnökségének, egy időben elnöke is. 1970-ben Árvízvédelemért kitüntetést kapott. Az Országos Ügyvédi Tanácstól és az Igazságügyi Minisztériumtól több alkalommal részesült elismerésben.

Méltóan édesapjához és nagyapjához.